

У Москві цього тижня пройшло 6-е засідання Українсько-російської міждержавної комісії під керівництвом президентів двох країн Віктора Януковича і Володимира Путіна. За підсумками засідання сторони, зокрема, домовилися, що Росія купить державні цінні папери України на \$15 млрд., а «Газпром» зможе продавати Україні газ з 1 січня по \$268,5 за 1000 куб. м, а не по 400 доларів, як зараз...

ПУТІН ДОПОМАГАЄ УКРАЇНІ, ЩОБ НЕ ДОПУСТИТИ «МАЙДАНІЗАЦІЇ» РОСІЇ?

ЩО ДУМАЮТЬ ЕКСПЕРТИ ПРО УГОДИ ЯНУКОВИЧА І ПУТІНА

Економічні домовленості президентів Віктора Януковича і Володимира Путіна експерти встигли одноостанньо охрестити позитивними. Як для України, так і для Росії: перша виграла в ціні на газ, а також отримала гарантії уникнення дефолту, друга ж зупинила можливі геополітичні зміни на мапі Європи, а також перекрила загрозу потраплення небажаних для РФ евротоварів на її територію.

«В Росії дуже бояться, що дешеві європейські товари через прозорий кордон з Україною просто наповнять російський ринок. Вони бояться саме контрабанди у великих обсягах. Тому я думаю, що Україна, взявши на себе зобов'язання з недопуску саме недружніх економічних кроків щодо Росії, могла б зняти велику кількість фобій, які існують у Москві. Заради цього, думаю, і заради деяких корекцій геополітичної ситуації в Європі, Москва може йти на подібні кроки», — сказав Укрінформу політолог Кость Бондаренко.

(Продовження на 2-й стор.)

МИ ЕСТЬ НАРОД!

ЧИМ ЖИВЕШ, МАЙДАН?

Сергій ЛАЩЕНКО, власний кореспондент «КС»

Нинішній Майдан дарує величезні можливості для знайомств. Не сподівався, що зустрінусь тут із самим Володимиром Некляевим — колишнім кандидатом у президенти Республіки Білорусь, а ще талановитим білоруськомовним поетом, якого нині перекладає наша львівська «світличанка» Лана Перлуайнен. Даючи інтерв'ю для «Кримської світлиці», поет і громадянин скромно відрекомендувався:

— Уладзімір Някляев, лідер громадянської кампанії «Говори правду!». Кандидат у президенти на виборах 2010 року, за що потрапив не в президентське крісло, а на тюремні нари...

Коли я запитав у пана Володимира, як він дивиться на нинішню ситуацію в Україні, поет і правозахисник відповів так:

— У перші ж дні мені здавалося, що все може бути добре. Але після провалу голосування у Верховній Раді я зрозумів, що в опозиції завищені вимоги. Ситуація різко змінилася, і на даний момент все дуже хитко... Я тут ходжу по Майдану, розмовляю з людьми і бачу, що люди виставляють претензії як до влади, так і до опозиції. Дехто каже: «Ми вже не розуміємо, за кого тут стоїмо і що ми тут вистоймо...». Знаєте, прихавши звідкись, легко давати поради, ситуація справді дуже складна. Проблемою української опозиції є те ж, що і білоруської... Відсутність єдності — саме це й призвело до сьогоднішньої ситуації. Треба визначитися із стратегією і чітко сказати людям, навіщо вони тут стоять. Інакше все це

В. Некляев, С. Лашченко (справа наліво)

ліде на спад, і тоді ця ситуація зміниться в гірший бік. Звичайно, повністю «переграти» вже неможливо, суспільство отримало могутній імпульс! Але буде втрачено шанс швидких змін. Тут дехто занепокоєний можливим розколом України... Я висловлю свою точку зору: розкол уже неможливий. Все залишиться у складі України: і Львів, і Київ, і Донбас, і Крим!

Підійшов до хлопця (на фото внизу), який тримав у руках прапор «Свободи», а на свої

плечі накинув синьо-жовтий прапор. Звернув увагу, що на ньому написані назви міст. Причому як російською, так і українською мовами: «Крым, Львів, Київ, Мариуполь, Донецк, Одесса». Поцікавився: чому саме ці географічні назви? Юнак відповів:

— Я народився у Криму, вчився до 9 класу у Джанкойському районі, в селі Ярке. Потім навчався у Львівському військовому ліцеї імені Героїв Крут. Після цього навчався у Києві, потім служив у Маріуполі і Донецьку. А після закінчення контракту переїхав до Одеси і тепер працюю у приватній фірмі. Отже, на прапорі я написав усю свою біографію... Я за свободу, тому й прийшов на мітинг, тому й тримаю в руках прапор «Свободи»!

Я звернув увагу, що кримчанин за народженням не лише назву Львів написав українською, але й Київ також. Якщо сумнівив у українськості Львова ні в кого не виникає, то Київ все ж за мовними характеристиками ближчий до Одеси й Донецька, аніж до Львова. Але корінний кримчанин вважає, що Київ — це, скоріше, українське місто, аніж російськомовне. Показово, правда?

(Продовження на 4-й стор.)

УРОКИ МАЙДАНУ

РОСТИЛА МАТИ СОКОЛА...

Добігає кінця чергова безсонна ніч. І нікому запитати: «Чому ти не спиш (донно, мамо, кохана, бабуся, сестро...)?». Але ніхто і не вимагає негайно погасити світло, вимкнути телевізор, припинити оцей цирк або ще щось там. «Немає худа без добра», — кажуть переважно ті, хто хоче пом'якшити удар по своїй психіці. Та я дещо про інше, навіть хочу застосувати неживану у цьому смислі термінологію: людський фактор і нелюдський фактор.

А не сплю я із самого початку зими. Бо все ще здається, що якимось здатна вплинути на ситуацію. Але

вже давно не маю ні зв'язків, ні впливових чесних і принципових друзів, ні просто друзів, яким можна зателефонувати уночі.

ЛЮДСЬКИЙ ФАКТОР

Лейно я лише частково підтримую тих людей, що гублять своє здоров'я на київському Майдані. Про здоров'я я не лише тому, що вже з півтисячі змушені були звернутися по медичну допомогу. Я знаю, що все це — не забавки — переохолодження, застуди, нервові перенавантаження — вони виповзають потім, коли людина вийде із надзвичайного стану і в організмі розпочнеться «розбір політків». І чи варте прагнення асоційованого членства в ЕС таких надзусиль?

НЕЛЮДСЬКИЙ ФАКТОР

Адже навіть якщо б Президент поставив свій автограф на Вільнюській угоді, в державі від того нічого б принципово не змінилося. «Беркут» молотив би кийками мирних протестувальників з якоюсь іншою нагодо, хоча, до речі, ці спецзасоби мають засто-

совуватися лише у відкритих воєнних діях, коли йдеться про знищення, а не про «виховання», в інших же випадках ними категорично заборонено бити по голові та інших частинах тіла, що може становити небезпеку для життя. Та 90% потерпілих в ніч на 30 листопада одержали саме черепно-мозкові травми, комусь вибили око, яка доля очікує на жінку, котру теж вдарили кийком по очам і яка не приховувалася в лікарні від камер, — також невідомо.

І хіба через відсутність президентського автографа або завдяки йому відкрили кримінальні провадження проти цих бідолах, а не проти їхніх катів? Варварські скалчивши своїх співгромадян, «беркутівці» так і лишилися при виконанні своїх обов'язків, як і їхні ватажки. А верхівка владної партії, яка теж душею і тілом за євроінтеграцію, стверджує, що в ніч на 30 листопада на Євромайдані були не студенти, а озброєні до зубів бойовики. Та, може, і були, але били чийось безвинних неозброєних дітей... Уже і сам той факт, що влада відкрито підтримує спецпризначенців і не намагається відділити «мух від котлет», свідчить, що миром в нашій

державі поки що не пахне, й це тільки сприяє ескаляції напруги. А люди вже незабаром забудуть про євроінтеграцію, бо вона — лише символ кращого, справедливішого життя, дотримання законів, за якими, зокрема, судові виконавці не вершать свої дії уночі (після 22-ї години це заборонено), та пам'ятають, як їх били, як вимагали ставати на коліна, ніби показуючи на килимок біля входу з наказом, мов песику: місце! Одному з рекордсменів дісталось 63 удари палицею, а іншого із заламаними руками ганяли через стрій «беркутівців» (в позаминулому столітті застосовувалося і таке катування).

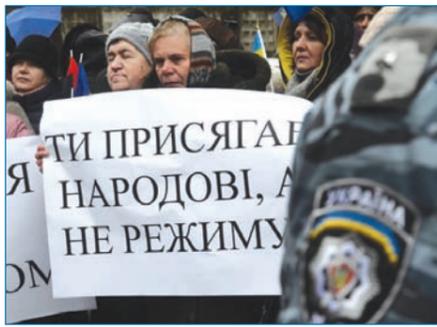
ЛЮДСЬКИЙ ФАКТОР

Керманічі наші! Ті, кого ми обирали і кому довіряли! Облиште амбіції, адже ні у кого не було на меті їх зачепити, поверніть довіру народу! І не варто гратися в «круглі столи». Вони не зможуть бути «круглими», доки за ними сидітиме по чотири президенти, а решта — прем'єр-міністр та інші урядовці. За ним, серед інших, має бути героїня Майдану Руслана Лижичко та ті самі студенти, яких «молотив» «Беркут», бо це Майдан — не опозиційних сил, ми всі пам'ятаємо їхні скромні успіхи під час організації акції протесту «Вставай, Україно!»,

і вимоги опозиціонерів із самого початку не збігалися з вимогами громади. Ви ж самі примусили протестувальників шукати собі захисту під опозиційними прапорами! Почуйте свій народ, і ви переконаєтесь, що головна його мета — не Європейський Союз вже сьогодні і за будь-яку ціну. У нього так свято повірили лише тому, що перестали вірити вам!

Громада хоче мати роботу і зарплату, забезпечену старість, не хоче боятися людей у погонах, її виснажили хабарництво, несправедливість, беззахисність, зруйновані реформою лікарні та зачинені школи (до речі, мало хто знає, що все це — умови входження до Євросоюзу. Немає добра без лиха). Люди не хочуть знову опинитися під п'ятою у Москві, тож налаштовані шукати порятунку там, де все ж таки живе краще, ситіше, справедливіше. Не у Дніпрі ж його шукати!

(Продовження на 3-й стор.)

КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ

ЗАСНОВНИКИ:
Міністерство культури і туризму України,
Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка,
трудоий колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця»

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети "Кримська світлиця" нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства "Просвіта"
"БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ"

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА

Газета зареєстрована Міністерством юстиції України
Ресстраційне свідоцтво КВ № 12042-913ПР від 30.11.2006 р.
Індекс: 90269

Редакція не завжди поділяє думки авторів публікацій, відповідальність за достовірність фактів несуть автори.
Рукописи не рецензуються і не повертаються. Листування з читачами - на сторінках газети.
Матеріали для друку приймаються в електронному вигляді. Редакція залишає за собою право скорочувати публікації і редагувати мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора - (067) 650-14-22
(050) 957-84-40

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
95006, м. Сімферополь, вул. Гагаріна, 5, 2-й пов., к. 13 - 14
e-mail: kr_svit@meta.ua
http://svitlytsia.crimea.ua
Друкарня: ТОВ «ВПК «Експрес-Поліграф» вул. Фрунзе, 47-б м. Київ, 04080
Тираж — 2000

ВИДАВЕЦЬ -
ДП «Національне газетно-журнальне видавництво»
Генеральний директор Олесь БІЛАШ
03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1, тел./факс (044) 498-23-65
Р/р 37128003000584 в УДКСУ у м. Києві МФО 820019
код ЄДРПОУ 16482679
E-mail: vidavnicтво@gmail.com

ПУТІН ДОПОМАГАЄ УКРАЇНІ, ЩОБ НЕ ДОПУСТИТИ «МАЙДАНІЗАЦІЇ» РОСІЇ?

(Закінчення. Поч. на 1-й стор.)
Директор Інституту глобальних стратегій Вадим Карасьов дотримується думки про стабілізацію ситуації в країні після надання \$15 мільярдів.
«По-перше, Росія таким чином має намір стабілізувати ситуацію в Україні, щоб нестабільність не перекинулася на російську територію... Росія як утримувач цінних державних паперів України не допустить дефолту держави як основний утримувач зовнішнього боргу», — вважає політолог.

Він також припустив, що Росія в обмін отримала «добро» від української влади на оновлення і масштабне переозброєння Чорноморського флоту РФ, який базується в Севастополі.
Президент аналітичного центру «Політика» Ігор Попов впевнений, що угоди 17 грудня дадуть змогу ухвалити бездефіцитний бюджет: «По-перше, це дозволить прийняти, можливо, навіть бездефіцитний бюджет, який може стати бюджетом розвитку, тому що ключова цифра, яка впливає на формування бюджету, — це ціна на росій-

ський газ. Оскільки вона знижена, в нас вивільняються значні кошти, які можна буде перерозподілити на проекти розвитку».

На переконання експерта енергоринку Валентина Землянського, знижка на газ дозволить Україні модернізувати ЖКГ і тепловий комплекс без підвищення тарифів для населення. «Україна має часовий люфт для модернізації ЖКГ і теплової енергетики без необхідності підвищення тарифів. Окрім цього, стабілізація фінансового стану НАК дозволить про-

ТИМ ЧАСОМ... Депутат Державної думи РФ від КПРФ Володимир Федоткін побоюється, що Росія може отримати свій «Майдан», оскільки рівень життя людей у країні нижчий, ніж у західних державах. Як передає власний кореспондент УНІАН у РФ, про це він заявив у ході обговорення заяви Держдуми «Про ситуацію в Україні».

«Цією заявою не можна обмежитися обговоренням ситуації в Україні, потрібно розглянути окреме питання про ситуацію в Україні й вплив цього на Росію. Інакше ми отримаємо свій Майдан», — сказав він.

«Чому біжать не до Росії, а від Росії на захід — там наука, там виробництво, там зарплати, пенсії. У нас навіть у Держдумі немає нічого вітчизняного — навіть олівці західні. Напевно, в цьому одна з основних причин», — сказав Федоткін. На його думку, необхідно, щоб економічна ситуація в РФ була кращою, ніж на Заході, життя людей було кращим, ніж на Заході, тоді «вони (Україна — УНІАН) не від нас, а до нас побіжать».

НІЯКОГО АЛЬТРУЇЗМУ — ТІЛЬКИ ПОЛІТИКА?

Домовленості України і Росії про зниження ціни на газ і надання кредитів у розмірі 15 млрд. доларів мають комерційний характер і не є альтруїзмом з російського боку. Як передає власний кореспондент УНІАН у РФ, про це міністр економічного розвитку і торгівлі України Ігор Прасолов заявив за підсумками торгового діалогу з Євразійською економічною комісією — наднаціональним органом Митного союзу.

«Вчора виступив міністр фінансів РФ і назвав параметри дворічної облігаційної позики, яку Україна передбачає розмістити у розмірі 3

млрд. доларів. Вчора було оголошено про 5% — ми маємо знаходити ці гроші на обслуговування боргу. Тут я не бачу ніякого альтруїзму», — сказав І. Прасолов.

Він наголосив, що хоча перед Україною не висувалися умови для надання позики, вона видається на комерційних умовах.

Крім того, І. Прасолов зазначив, що переговори про ціну на газ ведуться з моменту обрання Віктора Януковича Президентом України. «Ми постійно говорили, що у нас має бути ціна європейська — якщо від цієї ціни відняти транзит, приблизно і вихо-

довжити переговори з МВФ без «тарифної безвиході», — переконаний він.

Водночас політолог Володимир Фесенко вважає, що РФ пішла на поступки, бо остерігається «майданізації» України, яка може стати прикладом для російської опозиції.

«Думаю, що Росія пішла на таку масштабну допомогу Україні тому, що не хоче розгортання політичної кризи в Україні. Майданізація України — це виклик для Росії, це приклад для російської опозиції, тому Путіну треба допомогти Януковичу, щоб він вистояв і щоб відбулася політична стабілізація в Україні, зокрема і за допомогою соціально-економічних чинників», — сказав він.

дить ця цифра», — сказав він.

За словами міністра, після початку реверсу більш дешевого газу з Європи російська сторона почала розуміти, що втрачає емкий український газовий ринок. «Тут також немає альтруїзму — тут чистий економічний розрахунок», — наголосив І. Прасолов. Він впевнений, що не слід шукати політичне підґрунтя вчорашніх домовленостей і «здачу якихось інтересів». За словами Прасолова, досягнуті домовленості ніяк не пов'язані з інтеграцією України в Митний союз чи Євросоюз.

ХТО ВИГРАЄ ВІД УГОД?

Народні депутати розійшлися в позиції щодо користі для України підписаних 17 грудня президентами Віктором Януковичем і Володимиром Путіним угод. Одні побачили формування підґрунтя для подальшого покращення в економіці, інші — загрози національним інтересам.

«Позитивний момент — це ціна газу, яка значно змінилася, а також позитивом є і те, що змінилася формула нарахування — тепер буде ustalена ціна газу, і вона не буде працювати з прив'язкою до нафтопродукту. Негативним є те, що сторони не переглянули обсяги газу, і це говорить про те, що договір, підписаний вчора, не є дуже добрим», — сказав Укрінформу позарядковий радник Сергій Лабазюк. Він пояснив, що в разі неможливості України фізично купити фіксовані обсяги газу, ціна за кубометр зросте.

Регіонал Володимир Олійник зачепив геополітичну складову, заявивши, що Європа після вчорашніх угод прогнала Україну. «Європа прогнала Україну з тієї точки зору, що вона не почула нас. Олександр Квасневський говорив, критикуючи Європу, що вона не чує, що потрібно Україні. Вони не змогли нас загнати в глухий кут, тому ми сьогодні зберегли всі національні інтереси й підписали взаємовигідні угоди», — констатував політик у коментарі агентству.

Він також висловив переконання, що знижка на газ вигідна, в тому числі, й Росії: «З одного боку, коли підняли ціну для України на газ, вона була вищою, ніж для європейських країн, ми зменшили обсяги споживання з 52 млрд. у 2009 році до 12-13 млрд. цього року. Тому Росія втратила тут свій ринок. Зараз же вони відновлять його, а ми отримаємо знижку на газ і зможемо нормалізувати економіку».

З великим оптимізмом сприйняв московські домовленості і нардеп від КПУ Спиридон Кілінкаров, назвавши їх серйозним економічним проривом. За його словами, якщо проводити правильну економічну і соціальну

політику, то це дасть дуже серйозний економічний ефект.

«Крім того, що фантастично знижена ціна на газ, плюсом є домовленості, які стосуються співпраці на рівні відродження військово-промислового комплексу, а це додаткові робочі місця, а також про взаємодію у суднобудівній, авіаційній та космічній галузях, сільському господарстві», — сказав Кілінкаров.
«Ударівець» Віктор Чумак, у свою чергу, запевняє: від угод двох президентів суспільство програє. «Виграють олігархи, які отримують надприбутки, а програє українське суспільство, бо ми втрачимо можливість модернізації економіки. Виграє також Росія, бо в одному з їхніх документів було написано, що тільки за умови підписання Україною Угоди про асоціацію з ЄС Україна могла б наростити конкурентоспроможність на 40% за рахунок експансії інвестиційних капіталів», — сказав депутат Укрінформу.

Коментуючи \$15 мільярдів кредиту Україні, опозиціонер зазначив, що під ці гроші має бути застава: «Ситуація така, що цінні папери під кредит означатимуть заставу майна України. Що це буде — «Южмаш», «Турбоатом», завод Антонова?».

Нардеп від «Свободи» Ігор Мірошніченко заявив агентству про задачу національних інтересів через московські домовленості, однак не пояснив конкретно, в чому це проявилось. «Ми маємо інформацію, що домовленості, які встановлені Путіним та Януковичем, передбачають відмову України від самостійної зовнішньої політики. Ми можемо зараз бути тільки на короткому московському поводку, і будь-яка міжнародна політика має погоджуватися з Кремлем», — сказав націоналіст.

Депутат Чумак також назвав підписані у Москві документи небезпечними з огляду на їхню нібито засекреченість. «Нам невідомі два головні документи — додаток до угоди про ціну на газ, умови кредитування. Вони є таємними і їх неможливо знайти, але вони приховують найбільшу небезпеку», — переконаний політик.

ЦВК ЗАВЕРШИЛА ПІДРАХУНОК ГОЛОСІВ НА ДОВИБОРАХ

Центральна виборча комісія опрацювала 100% протоколів з результатами повторних виборів народних депутатів у п'яти одномандатних округах, що відбулись 15 грудня.

Згідно з даними сайту ЦВК, в одномандатному виборчому окрузі № 94 (Київська область) переміг самовисуванець Руслан Бадаєв, за якого проголосували 58,25% або 53 тис. 363 виборців.

В ОВК № 132 (Миколаївська область) переміг самовисуванець Микола Круглов — 47,85% або 32 тис. 947 виборців.

В ОВК № 194 (Черкаська область) переміг самовисуванець Михайло Поплавський — 53,54% або 37 тис. 331 виборець.

В ОВК № 197 (Черкаська область) переміг Леонід Дашенко («Батьківщина») — 63,51% або 33 тис. 372 виборці.

В ОВК № 223 (Київ) переміг самовисуванець Віктор Пилипишин — 44,89% або 34 тис. 684 виборці.

Нагадаємо, повторні вибори до Ради в п'яти округах відбулися в Україні у неділю, 15 грудня. За даними ЦВК, вибори пройшли без надзвичайних подій, і немає підстав не визнавати їхніх результатів. У комітеті виборців України також заявили, що вибори є легітимними, хоча й наголосили на великій кількості порушень.

Водночас опозиційні кандидати заявили про велику кількість фальсифікацій. Зокрема, кандидат у депутати в окрузі № 132 Аркадій Корнацький заявив, що його суперник отримав п'ять тисяч фальшивих голосів, а в ВО «Свобода» задовго до кінця підрахунку голосів повідомили, що відмовляються визнавати результати виборів в окрузі № 223. Про фальсифікації заявив і опозиційний кандидат в окрузі № 194 Микола Булатецький.

Кандидат у народні депутати від Всеукраїнського об'єднання «Свобода» Юрій Левченко, який висувався в 223-му окрузі (Шевченківський район м. Києва), має намір оскаржити результати довиборів у судовій інстанції.

«Ми подаватимемо відповідні скарги до суду», — повідомив Ю. Левченко на брифінгу в штабі національного спротиву в Києві у вівторок. Як повідомляє Радіо «Свобода», він заявив, що має інформацію про масове скуповування голосів під час проведення виборів, а також про фальсифікації під час підрахунку результатів. Крім того, кандидат у депутати поінформував про використання так званих «тітушок» на виборчих дільницях округу...

КРИМЧАНИ, ЗАХИСТИМО УКРАЇНУ!

Відповідно до розпорядження голови ВР АРК з 12 грудня у Верховній Раді працює цілодобова «гаряча телефонна лінія» під гаслом: «Кримчани, захистимо автономію!». Усі громадяни мають можливість звернутися за номером: (0652) 600-311 і висловити свою думку стосовно громадсько-політичної ситуації в державі, яка, на думку керівництва авто-

номії, переживає «гостру політичну кризу». Про це йшлося, зокрема, в оприлюдненому 11 грудня зверненні до кримчан президії ВР АРК, де вкотре вже порушується надумана тема загрози російській мові та інші «жахття», які може принести кримчанам «майданізація» України.

Закликаємо «світличан» таки зателефонувати за вказаним номером і висловити свою українську позицію стосовно майбутнього Криму, але під дещо ширшим, «державнішим» гаслом, який ми винесли в заголовок.

ЗАМІСТЬ ЛЕНІНА — СВЯТУ ВАРВАРУ!

Керуючий справами Української православної церкви Московського патріархату митрополит Бориспільський і Броварський Антоній (Паканіч) припускає, що на місці знесеного 8 грудня «майданівцями» (на фото) пам'ятника Леніну в центрі Києва можна було б встановити пам'ятник святій великомучениці Варварі. Про це він сказав у рамках суспільної дискусії, відповідаючи на запитання «УНІАН-Релігії» про те, чи варто відновлювати у Києві пам'ятник Леніну.

«Думаю, що на місці знесеного пам'ятника можна було б встановити символ, який би свідчив про каяття нашого народу та про його потяг до духовного очищення. Можливо, на цьому місці варто було б встановити хрест як символ страждань нашого народу у ХХ столітті. Можливо, можна було б встановити пам'ятник комусь із шанованих християнських святих. Наприклад, подумати над встановленням тут пам'ятника святій великомучениці Варварі», — сказав митрополит.

Він пояснив, що «свята глибоко вшановується в українському народі, її мощі з XII століття перебувають у Києві». «За молитвами святої Варвари Господь посилає християнам справжнє каяття та сподобляє прийняти Святе Причасття в кінці земного шляху», — сказав митрополит Антоній. Він зазначив, що свята Варвара вшановується як у православній, так і в католицькій церкві, тому ідея створення пам'ятника може бути підтримана більшістю жителів Києва.

«Із поваленням Леніна демократія в Україні нарешті сягнула рівня Монголії» — читайте стор. 5

СМАЛЕЦЬ – ЯК ЗБРОЯ МИРНИХ ГРОМАДЯН

Близько сімдесяти севастопольців, які впевнені в необхідності асоційованого членства України в Європейському Союзі, і цього разу проявили неабияку мужність у протистоянні з організованим пікетом їхньої акції агресивними проросійськими активістами. Недільний мітинг відбувався в тісному оточенні міліції, яка, як і раніше, виконувала свої обов'язки для

підтримки громадського порядку. Агресивні антиєвропейці засмічували атмосферу лементами, мегафонами та дудками-вувузелями. Кілька трясунів пластиковими пляшками з дріб'язком нахабно й провокативно робили це прямо перед обличчями охоронців громадського порядку, проте їх ніхто не чіпав.

Зате на початку мітингу підійшла судовий виконавець, яка ознайомила організатора акції, активіста громадської організації «Міський рух із захисту прав громадян «Народний контроль» Віктора Неганова з повідомленням про те, що заявлена хода до майдану Лазарева заборонена судом. Як потім зазначив громадський діяч, до суду його належним чином не запросили і він навіть не знав про це. І додав, що таке порушення судової процедури стало звичним з боку

осіб, які насамперед повинні дотримуватись закону. Не дивно, що неукраїнська влада сприяє російським байкерам і перешкоджає проукраїнським силам у місті.

Судовий виконавець відійшла, і В. Неганов продовжив: «Ми будемо заливати українським салом ворогів українського народу!». Процес «утоплення» в банці зі смальцем фотографій «ворогів» проводився під крики «Ганьба!». Особливо яскравим моментом стало ритуальне «поховання» фото одного одіозного севастопольського нардепа в українському смальці. Шкода лише, що скоро жир загус і знімок став майже невпізнаваним....

Учасники мітингу проголосували за недовіру місцевій владі та обрали т. зв. «комітет народної довіри» у складі п'ятих громадських активістів.

А поки тривав процес загусання, промовці висловлювали свою громадянську позицію щодо призупинення владою процесу підписання угоди Асоціації України з ЄС. Обурювалися тим, що влада досі не покарала правоохоронців, які застосували над-

мірну силу щодо мирних демонстрантів.

Мітингарі скандували гасла: «Україна — це Європа!», «Слава Україні! Героям слава!», співали Державний Гімн. Після минулого недільного мітингу демонстрантам на столичному Майдані були до-

ставлені 5000 гривень, які були зібрані серед севастопольців, кілька великих пакунків із необхідними для них речами. Продовжився збір одягу, теплих речей та медикаментів і цього разу.

Микола
ВЛАДЗИМІРСЬКИЙ

(Закінчення. Поч. на 1-й стор.)
НЕЛЮДСЬКИЙ ФАКТОР

Вся Європа (та і не лише вона) спостерігає сьогодні за подіями в Україні. Співчують Євромайдану, їздять сюди на екскурсію. Ще б пак! У той час, як їхні прапори топчуть і палять в країнах, яким прийшла не до смаку єврогостинність, тут відбувається ні з чим не зрівнянна піар-акція на користь не дуже впевненої у своїх перспективах на тлі економічної кризи європейської спільноти. Країни-прагматики із величезним капіталістичним досвідом не можуть не усвідомлювати, чого варта та послуга, якій вони мають завдячувати українцям. І це не за гроші, не за беззвісовий режим, не за солодкі обіцянки, навіть не за теплі шкарпетки. Щоправда, відома американка після чергової кривавої ночі під прицілом фотокамер поділилася з мітингувальниками кількома пірижками. Вона, як і інші єврогости, напередодні чергового нападу на людей «Беркуту» насварилася на Президента Януковича пальчиком, але все це було за зачиненими дверима і, думаю, не дуже грізно, інакше б «беркутівці» взяли паузу. На цей час була в Києві ще одна впливова представниця Європарламенту. Сюди приїжджати стало просто модно! Але всі дотримувалися протоколу і у суверенні справи іншої країни по суті не втручалися.

Більш за те, в перемовинах з урядом, який випрошує 20 млрд. доларів інвестицій в українську економіку або ж грошей у борг, Євросоюз залишається непохитим: «Це не предмет торгу, ми і так створюємо зручні умови для вашого розвитку». Та ось економісти чомусь прогнозують, що ці «зручні умови» шонайшвидше знищать українського виробника за відсутності додаткових капіталовкладень, і перевести економіку на інші рейки буде просто неможливо. Втім, Європа згодна навіть на більше: посприяти налагодженню діалогу з Міжнародним валютним фондом, звичайно ж, на старих умовах. Ні, серйозними поступками з боку Євросоюзу поки що не пахне, поступками не для чиновників, а для людей, які вірять цій спільноті, пригортаючи до серця їхні прапори. Вірять чужим, бо своїм вірити вже не в змозі...

ЛЮДСЬКИЙ ФАКТОР

Шановні Вікторе Федоровичу і Миколо Яновичу! Благаю вас, проведіть одну ніч разом із цими людьми на Майдані, бо це — найкрутіший «круглий стіл». Пригадайте, що ви теж були звичайними людьми, і не треба буде більше піддавати себе сорому на увесь світ.

НАДЛЮДСЬКИЙ ФАКТОР

10 грудня — день боротьби за права людини. Чим більше ми говоримо про ці права, тим менше відчуваємо їх на ділі. Цієї ночі я теж не спала. Складала вірш, хоча вже давно заборонила собі цю дитячу забавку, і беруся за перо хіба що коли душа вже ладна розірватися. Ось що встигла написати:

*Рече та стогне,
Ні, то не Дніпро,
То серце материнське
Гірко плаче.*

*Рослила сина людям на добро,
Собі на вітху.*

Славним будь, козаче!

А далі — про те, що росила мати сокола, а виростила — беркута, який катує і принижуює мирних людей. Але тема ця — непростя, починає боліти серце, і я вимикаю телевизор, аби переключитись на щось інше. Не одразу розумію, що відбувається на екрані. Чую стривожений голос Руслани, зірки «Євробачення». Але вона не співає, вона чи то молиться, чи то проводить сеанс психотерапії.

«Мир і спокій, мир і спокій, — як заклинання, повторює вона. — Хлопці, ми вас просимо, не виконуйте наказ. Тут прості люди, серед них старі, жінки і діти. Зупиніться,

А Руслана то просить заспівати Гімн, який тут виконують щогодини, і звучить він так, нібито нескорохних людей ведуть на розстріл, то замовляє бадьору солдатську пісню — для тих, кого вже почали «беркутівці» бити ногами (надто вже великої слави зажили їхні кийки).

І знову благання: «Кияни, вставайте, йдіть до нас!».

Здається, ця молитва, що триває 6 годин, — перед стратою, і єдина можливість вижити — умилювати свого вбивцю, переконати, що за ці дії обов'язково настане розплата. Та, на щастя, не всі хлопці у касках — тирані: один потихеньку каже дівчині, що нікого не чіпатиме, бо сам має сім'ю, інші на своїх телефонах пишуть СМСки про свої мирні наміри і показують людям, а хтось спілкується з ними пошепки. І сюжет мого ненаписаного вірша вже докорінно зміню-

звучало на їхньому мітингу, для них герої — «беркутівці», які безкомпромісно борються із шабашем і «беспределом». Письменник Олесь Бузина, наприклад, знає, що євромайданівці стоять за гроші. Це — 25 грн. за годину, а у бойовиків-неофашистів розцінки значно вищі. Окрім бойовиків, на дармову їжу туди збіглися всі київські бомжі. До речі, нібито почувши «великого пророка», наступного дня оголосили, що міліція з м. Миколаєва дійсно вивезла на Майдан 30 людей з будинку для безпритульних, яких протестувальники нагодували і організували їхнє повернення назад. У Криму назвали Майдан «коричневим путчем», нагадавши київській владі, що вона «має право» вести надзвичайний стан. А ще влада мусить захистити кримчан від «наполнених злобою людей», що не дозволять їм використовувати

єдиним недоліком антимайдану був перебір солодощів як на адресу своїх «улюблених» прибічників, так і носіїв батьківської опіки, себто партійних лідерів. Як би там не було, а лагідне слово і кицьці приємне.

ЗАМІСТЬ ЕПІТАФІЇ

Шкода часу, здоров'я, змарнованих надій на те, що життя стане кращим. Але вами буде пишатися ще не одне покоління, пишати-меться своєю приналежністю до такого народу. Навіть ті, що не згодні з вашою позицією, в глибині душі заздритимуть вам.

А що все ж таки зміниться, якщо дійсно зміниться? Від одних людей влада, можливо, перейде до інших, але не до таких, як доктор медицини Ольга Богомолець, яка під час всенародного віче «День гідності» так розворушила наші серця! Адже вона зі своєю народною правдою, згідно з якою високосопадовці мають притягувати за брехню до кримінальної відповідальності, а пишаними біл-бордами заборонити їм морочити людям голови, мислити не управлінськими категоріями. Бо як же не брехати, якщо не словом, то дією? Для тих, хто дивується, чому не вистачило депутатських голосів для скасування пенсійної реформи (а обіцяли її відмінити навперекір!), треба мати на увазі, що її проведення — одне із зобов'язань на шляху до асоціації з Євросоюзом, і досвідчені економісти можуть підтвердити, що пісні про геть спустошений Пенсійний фонд тут були абсолютно ні до чого. Брешуть всі, постійно, зухвало, задля власної вигоди, а таким, як Ольга Богомолець, не вдалося випросити навіть ще одну хвилину на трибуні, аби висловити наболіле. І брешуть політики не тому, що їх погано виховували мами, а тому, що є що приховувати від людей. Вони, зокрема, виставляють великомученицею пані Юлію Тимошенко і ні гу-гу про винятково багаті апартаменти її доці за кордоном, які б і самі хотіли мати. Кожен розігрує свою партію, і жодна душа не горить благородним полум'ям прагнення послужити своєму народові: того, кого б'ють, — закрити власним тілом, спраглому віддати останню краплю води і помирати потім самотньому на вузькому твердому ліжку в однокімнатній квартирі, як помирав колись понтифік Іоанн Павло II. Тоді теж на півміста зібрався майдан, а інші замирили біля телевізора. Люди рахували кожен подих святійшого. А він, поки мів, махав у вікно рукою. Але наші можновладці — не святі, швидше, великі грішники. І не такої слави вони прагнуть. Тож і ті, хто бачить себе у керівних кріслах, говорили про перезавантаження влади, і лише медик, цілителька Ольга Богомолець, предки якої шанували Бога, заговорили фактично про перезавантаження душі. Переконана, без цього нам не допоможуть жодні європейські стандарти...

Тамара СОЛОВЕЙ

РОСТИЛА МАТИ СОКОЛА...

Руслана

не виконуйте злочинний наказ, між нами підлітки, лікарі, дівчата». І знову пауза: «Мир і спокій. Мир і спокій. Мир і спокій. Бийте нас, але не чіпайте дітей, жінок, літніх громадян». А водночас заклики до киян: «Просинайтеся, вставайте, приїжджайте на Майдан!». І до своїх побратимів: «Не застосовуйте жодної зброї, викиньте все, ми — мирні люди!».

Дзвонять церковні дзвони. Спочатку у Михайлівському соборі, які спали кілька століть. Лунають православні молитви з вуст священників та мирян. Що це? Наближається кінець світу? Жінки та молодь скупчилися біля сцени, тут — найбезпечніше, спецпризначенням доведеться здолати ще не одну стіну їхніх неозброєних захисників, бо барикади вже зметені і вивезені комунальниками на сміттєзвалище.

А Руслана продовжує «молитися»: «Ми — мирні люди, нам не потрібна ніяка зброя. Викиньте її. Хто дивиться цю трансляцію по всьому світу, допоможіть нам берегти Майдан! Хлопці, ви давали присягу своєму народові, а не купці олігархів. Перед вами — ваші брати і сестри...».

І ось подає голос Інна Богословська: «Спецпризначенці, розверніть щити в інший бік!».

Даремно тужить мати, що виростила «беркута». Її синок не лютеє і не жадає крові. Він душею з тими, хто шукає іншого життя. І не важливо, де воно — в Євросоюзі чи просто у союзі із правдою, честю і добротою, як навчала його ненька.

ЛЮДСЬКИЙ ФАКТОР

Акції на підтримку Євромайдану відбуваються чи не в усіх країнах, де є потужна українська діаспора. Люди співають український Гімн, висловлюють думки щодо введення санкцій проти українських можновладців, одинадцятьох росіян навіть зібралось в Москві. Тут не розгукатися, і не погоджуватися з офіційним висвітленням подій на Майдані їм ніхто не дозволить. Але, сподіваюсь, що настане час, коли росіянам набридне бути хоч і великим, але пригніченим народом, і вони зберуть свій величезний майдан, аби промовити, як я це щойно почула на нашому, українському: «Це — центральний майдан цілого світу. Ми повернули собі гідність, яку у нас відібрали!».

НЕЛЮДСЬКИЙ

І ЛЮДСЬКИЙ ФАКТОРИ

Та ось мої земляки-кримчани таких настроїв не поділяють. Наш прем'єр-міністр назвав Євромайдан євровандалом. Я й сама не в захваті від війни з пам'ятниками давно померлих вождів. Але Євромайдан — це безліч різних людей, це й чоловік, який прикрив власним тілом від ударів кийком чужо вагітну жінку, це й інвалід без обох ніг, який проривався в епіцентр подій, аби бути разом зі своїм народом, це і «професійна» революціонерка Руслана, яка відспівала не на один мільйон гривень на морозі, коли співакам взагалі не можна говорити навіть пошепки, це всі ті люди, в тривозі за долі яких я не можу спати.

НЕЛЮДСЬКИЙ ФАКТОР

А ось щодо героїзму наші славні севастопольці іншої думки. Як про-

ти рідну російську мову та ще, чого доброго, прикриють і цю «шару» під назвою автономія.

«Мы рискуем потерять все. Мы — на краю пропасти!» — так емоційно звертаються кримські керманічі з телеекрану. І це теж — страх, тваринний страх, але не побоїв, не каліцтва, як там, на Майдані, страх, спрямований не на самозбереження, а на збереження надмірних благ, до речі, висмокчаний із пальця.

Соромно все це було слухати: і про «трехглавую дохлу курицу, которая стоит и воняет», і про «трех поросятков» та «триголового змія», і про те, як вимирав народ з голоду під час Помаранчевої революції, особливо вражаючи на ту мирлобність і гостинність, якою насправді дивували люди на Євромайдані.

ДЕРЖАВНИЦЬКИЙ ФАКТОР

«Круглий стіл» таки відбувся. Щоправда, його організатори зі мною не порадилися. З боку протестувальників найпомітнішими на ньому були лідери опозиції. Хоча під час опитування найбільшу довіру люди висловили Петру Порошенку, а Арсеній Яценюк та Олег Тягнибок не опинилися за рейтингом навіть у першій п'ятірці. Зустріч Президента зі студентством обійшлася без учасників протестного руху — туди запросили молоді, далеко від цих подій, зі щойно створених студентських організацій. Тож розмовою всі залишилися незадоволені і до спільного знаменника так і не прийшли.

Значно переконалишим був наступний крок уряду, який оголосив про підозру голові КМДА Олександр Попову, заступнику Секретаря РНБО Володимир Сівковичу та очільникам київської міліції. І, схоже, це ще не крапка.

У той же час 14 грудня численний мітинг організувала і провела Партия регіонів зі своїх прихильників, замовивши 23 чартерні рейси потягів до Києва, окрім автобусів. Чи не

(Закінчення. Поч. на 1-й стор.)

В наметі для обігрівання чомусь пригадав пісню часів Великої Вітчизняної: «Б'ється в тесній печурке огонь...». Звернув увагу на хлопчика з державним синьо-жовтим прапорцем, який прийшов на Майдан разом з мамою, аби підтримати мітингувальників. Сфотографував їх і попросив маму сказати декілька слів для нашої газети. Ось що вона сказала:

— Мене звали Наталя Чума, у мене вища педагогічна освіта, я — вихователька у дитячому закладі. Вирішили з Андрійком прийти і підтримати активістів Євромайдану. Є певна тривога, але... я розумію, що іншого історичного шансу у нас просто не буде. Саме зараз останній шанс і для народу, і для мене особисто.

Я народилася в Дніпропетровській області. Тато й мама досі живуть там. Брат і сестра також. Коли була маленькою, питала у батьків: «Хто я — українка чи руська?». Вони розмовляли не літературною мовою, а «суржиком», але тут відповідали одностайно: «Твій дід і баба були українцями, батьки твої — українці, і ти — українка». Я родом з маленького містечка Вільногірська. Кожен мешканець Вільногірська вважає себе українцем. Якщо не кожен, то більшість вільногірців отримували саме такі настанови. Мій чоловік родом із Сумської області, у нього батьки — педагоги, тому ми з Андрійком вдома розмовляємо лише українською. Ми — європейці, а не євразійці, тому наше місце на Майдані!

«Донецьке, донецьке, ідіте сюди, держитесь вместе, будем возле этой палатки!» Мітингувальники з Донбасу чомусь виглядають похмурішими від галичак. Деморалізовані владою Партії регіонів? Можливо. Адже вплив цієї партії там набагато сильніший, ніж у Львові. Але видно, що впродовж кількох днів вони стають більш впевненими у собі. Про це свідчить фото, яке я зробив на Майдані.

Досить привабливо виглядають колишні десантники — це воїни-афганці і не тільки вони. Довго розшукував колишніх морських піхотинців, які приїхали з Севастополя, щоб підтримати українську революцію. Кажуть, що були такі, але шукати у велелюдному натовпі морсь-

кого піхотинця — це все одно, що голку у копиці сіна.

Українсько-грузинське побратимство, безумовно, на Майдані отримало новий потужний поштовх. Того дня на мітинг прийшов черкашанин Євген з грузинським прапором на плечах, аби підтримати грузинських студентів — останніх Дмитро Табачник грозився «вичистити» з вишів за участь у мітингах. Євген підійшов до одного з грузинів і привітався грузинською: «Гамарджоба, геншале!» («Привіт, друже!»). А той якраз був загорнутий в український прапор і тримав у руках прапор Грузії. Оце то збіг! Було б гріхом не скористатися таким рідкісним журналістським везінням і не зробити фото. Я також напружив свою пам'ять і сказав декілька фраз грузинською, що дуже сподобалося як Давиду (здається, саме так звали молодого грузина), так і черкашанину. Бо відразу стало видно, що підійшов не чужий, а людина, яка так чи інакше причетна до Грузії та грузинської культури. Я розповів майданним побратимам про свій перший візит до Грузії тридцять років тому. Тоді я, вийшовши з літака, запропонував літній жінці понести її валізу до автобуса. Сказав одну чи дві фрази грузинською, і вже цього було достатньо, щоб жінка запросила мене до себе додому. Тобто грузинська гостинність почалася для мене вже в аеропорту. І яким потім було моє здивування, коли я зрозумів, що потрапив не до грузинської родини, а... до осетинської. Виявляється, навіть осетини були тоді грузинськими патріотами! І тут ми всі троє мимоволі почали говорити про те, що приніс нашим народам розпад Союзу і агресивна імперська політика Росії, спрямована на підбурювання народів колишнього СРСР одне проти одного. Для грузинів Осетія і Абхазія — все одно, що для нас Донбас і Крим. І там, і там Росія веде свою активну політику — не в інтересах стабільності наших держав, звичайно. Тому об'єктивно ми стаємо близькими союзниками, бо проблеми схожі. А дружбі нашої не менше ста років, бо вже на початку минулого століття прикладів взаємної приязні було більше, ніж досить. Я вже не кажу про ті дві тисячі грузинів, які свого часу воювали у лавах УПА. Я роз-

повів Давиду про те, що 86-літній ветеран УПА росіянин Володимир Чермошенцев з Бахчисарая просив мене розвідати коли-небудь: чи не знайдеться якийсь «український слід» в грузинському місті Самтредія? Бо саме звідти були грузини-мінотетники, які навчили його, повстанського джурю, стріляти з міномета. Але це я трохи відхилився від теми. Просто цей ліричний відступ дає повніше уявлення про те, наскільки емоційними і корисними були миті, проведені на Майдані.

Після грузинів були розмови з білорусами і казахами. І одні, й другі шкодують, що їхні держави увійшли до Митного союзу. Казахи кажуть, що навіть росіяни-казахстанці є прихильниками незалежного Казахстану і проти всяких там союзів з Росією. Бо Росія досі залишається імперією, а «дружити» з імперією — собі дорожче... Коли російський бізнес врывається в Казахстан, він навіть місцевих етнічних росіян ігнорує, а спирається виключно на тих росіян, які є громадянами Росії.

Одного дня вирішив заночувати в Ірпені, що під Києвом. Там у мене багато знайомих. Коли їхав назад, у автобусі молода жінка голосно обурювалася тим, що «Беркут» побив беззахисних людей. Однак вона ж говорила і про те, що тепер мітингувальниками будуть зіпсовані тротуари, проїжджа частина Хрещатика і «за наши же деньги все будут восстанавливать. А при этом еще и «откафы» будут...». Так що де хто сприймає революцію на граніті досить критично. Хоч і не без симпатії. Я подумав про те, що повстали повинні більше стежити за чистотою. І не варто робити так багато написів на стінах будинків. Не всі вони приємні для читання. Скажімо: «Корчинський — наш президент» або «Бориспільські «провокатори» за ЄС, але проти банди лібералістів на сцені». Так що нетерплячих ультрас у нас і своїх вистачає, вони підсилюють тих провокаторів, які приїхали з Москви. Зрозуміло, що кияни не в захваті від такої «настійної творчості».

* * *

Юлія Бережко, головний редактор ірпінського часопису «Пульсар Приірпіння», також ставиться до подій стримано:

— Дай, Боже, нашим вистояти і перемогти. Але справжня європеїзація почнеться тоді, коли люди, повернувшись з Майдану додому, почнуть творити Європу у себе на місцях. Бо інакше неможливо впевненості, що новообрана влада буде набагато кращою від попередньої. Доведеться займатися боротьбою з корупцією, прибиранням і вивезенням сміття, освітою, культурою, оздоровленням нації... Треба призупинити винищення наших лісів і парків. Роботи дуже і дуже багато, а цей досвід навряд чи

здобудеш на барикадах.

Сергій Замилюхін, лідер організації «Русскоговорящие патриоты Украины» (РУН), намагається більше контактувати з російськомовними киянами та мешканцями південного Сходу. У «рунівців» немає свого намету, тому Сергію доводиться багато рухатися, пересуватися і по Майдану, і по місту. Я попросив його заторкнутися мовний аспект Майдану. Ось що сказав Сергій:

— Думаю, на Майдані не менше 30% російськомовних громадян. А у вихідні, коли протестуючих масово підтримують кияни, — ще більше; мабуть, до 40% буде... Ідуть і дніпропетровці, і донецчани, і кримчани. Ідуть, бо розуміють, що в столиці України вони принесуть максимальну користь. Справді, доля України вирішується саме в Києві! Треба сказати, що мовний фактор тут не розділяє людей. Часом журналісти схильні думати, що коєс між собою люди розмовляють російською, але при цьому виголошують патріотичні українські промови, то це... російські провокатори. Бо такого, мовляв, не може бути...

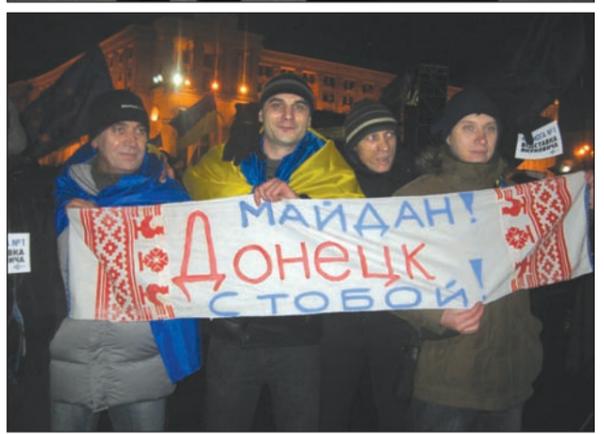
Може бути! Патріоти України можуть бути з російськомовних регіонів, мало того, вони можуть бути справжніми фанатами України, навіть радикалами. Точно знаю, що на Майдані були севастопольці, харків'яни, одесити. І нічого дивного, що вони також борються за кращу долю України. Самі ще не всі говорять українською, але мріють про українську Україну. Перехід на українську справа не одного і не двох років. Нинішнє молоде покоління змалку вивчало державну мову, тому акцент у них практично відсутній. Часом нам говорять: якщо ви такі українські патріоти, то хіба ж так важко вивчити мову? Вивчити неважко. Але по-справжньому україномовними ми станемо лише тоді, коли почнемо думати по-українськи. Пройде ще одне, ну, може, два покоління, і українською говоритимуть уже 80% українських громадян, тому що це буде їхня рідна мова. Але знатимуть мову всі 100%!

Ще було багато розмов з незнайомими людьми. Не всіх пам'ятаю по імені. Хтось виголосив таку, майже анекдотичну тираду: «Путін — це права рука Тягнибока. Це наша людина в Кремлі! Саме завдяки йому українці отримали надзвичайно потужний імпульс у націєтворенні. Ні Міхновському, ні Донцову не вдалося зробити так багато для кристалізації та утвердження українства, як це зробив Володимир Путін. Він заслуговує найвищої української урядової нагороди!».

Хочете сміятись — хочете ні. На Майдані люди намагаються сміятись і жартувати якнайбільше.

Сергій ЛАЩЕНКО

ЧИМ ЖИВЕШІ, МАЙДАН?

Сергій Замилюхін (крайній ліворуч) з активістами РУНУ

Художник Олександр Мельник з Києва

ПАНОПТИКУМ ТЕЛЕХИМЕР

Було б логічним, розумним і зрозумілим, якби журналісти запрошували на телевізійні дискусії людей розумних, логічних і не упережених в своїх фобіях. Ну хоча б їх було на екрані більше, ще можна було б змиритись — адже у переважній більшості люди є нормальними. Коли ж маніпулятори перетворюють екран на пункт пропаганди з пануванням мови ворожнечі, це викликає відразу.

«Фашизм», «неонацизм», «провокатори», «идиоти», «мразь», «розделение страны», «использованный презерватив», «майданутые»,

Навряд чи була вражена цими словами ведуча Танна Крутських, яка перед цим представила цих людей словами: «Це люди, думка яких в місті цінна». Але ж для нормальних людей такі думки і слова — це сміття і словесний бруд!

На телепередачу був запрошений і організатор Севастопольських Євромайданів Віктор Неганов. Йому зателефонували і повідомили про «круглий стіл» з шістьма учасниками, пообіцяли рівність у висловлюваннях, запропонували привести із собою одну думку.

Обдумали.

У студійному бедламі брали участь кілька десятків представників проросійських сил, у тому числі чиновники від влади. Ні для кого не є секретом, що місцева влада є орієнтованою на Москву, а можливість висловити думки законслухняним громадянам, лояльним до України, блокується як у судовому порядку, що стосується мітингів, так і суцільною цензурою в ЗМІ.

Слід відзначити і традиційну антиукраїнську позицію ведучої Танны Крутських, яка своїми репліками, доббором відеосупроводу, необґрунтованими претензіями на політичну аналітику та психологічними установками створила цілком неадекватну атмосферу в студії. Кинуті мимохід фрази — «большинство не понимают, за что стоят», «вокруг Украины бегают все», «митинг лежит в основе коллапса страны», «Севастополь сохранит свое отношение ко многим вещам творя-

«шабаш», «идиоты — других слов нет к этому моменту», «собака порвалась» — це ще не всі слова ненависті, які підтверджують упережений і тенденційний підбір інтелектуально вислих учасників для створення антиукраїнської агітки. Вже свідчені до такого словесного бруду і міцних сварливих слів глядачі Першого Севастопольського каналу почули їх від осканженого комуніста Василя Пархоменка і такого ж неадекватного «руськоблоковця» Геннадія Басова у шоу, присвяченому подіям на столичному Майдані.

Крутських особливо пишалась виконанням своєї місії з показу кадрів провокації біля Адміністрації Президента, яка була спланована проросійськими силами і яку засудили організатори Майдану. При цьому в кадрі ніхто не дивувався факту безперешкодної появи бульдозера і такому самому з боку «Беркуту» безперешкодному приготуванню бульжників, якими провокатори кидали по бійцях. Зрозуміло, що для нагнітання страху і ненависті до українців та підготовки в собі шовіністичного солітера до кадрів відео була дописана тривожна музика. А биття ногами бійцями «Беркуту» лежачих людей показувати заборонено. Слава Богу, ми живемо не у Севастопольському інформаційному вакуумі, є Інтернет, є інші телеканали, які не бояться правдиво інформувати.

Людя, які поважають українську державу, виступають проти будь-якого насильства — економічного, психологічного, морального, фізичного і захищають права людини, надали обмаль часу для висловлення своїх думок, а коли говорили правду про Майдан, від них забирали мікрофони. Тобто прихильники Росії в Севастополі самі не кажуть правду й іншим не дають такої можливості.

Прояв такої фізіологічної ненависті до свободи і прав людини повторюється і на недільних мітингах. А найбільша проблема цих людей не в тому, що їм ніхто нічого не пояснив, а в тому, що вони нічого не хочуть знати і розуміти. Мабуть, ведуча цього ток-шоу під назвою «В курсе дела» Танна

Крутських особливо пишалась виконанням своєї місії з показу кадрів провокації біля Адміністрації Президента, яка була спланована проросійськими силами і яку засудили організатори Майдану. При цьому в кадрі ніхто не дивувався факту безперешкодної появи бульдозера і такому самому з боку «Беркуту» безперешкодному приготуванню бульжників, якими провокатори кидали по бійцях. Зрозуміло, що для нагнітання страху і ненависті до українців та підготовки в собі шовіністичного солітера до кадрів відео була дописана тривожна музика. А биття ногами бійцями «Беркуту» лежачих людей показувати заборонено. Слава Богу, ми живемо не у Севастопольському інформаційному вакуумі, є Інтернет, є інші телеканали, які не бояться правдиво інформувати.

Було показано і явно сфальшоване інтерв'ю російського телеканалу з якимсь російськомовним українським націоналістом Олександром, у якого на голові була «балаклава» і який ствер-

джував, що «всі українські націоналісти ходять з ножами». Зрозуміло, що таке добре за своєю російській глядач. Потім творці пропагандистського продукту додали ще неадекватні висловлювання українського Олеса Бузини, сказані на московському ТБ.

Підливав свою брехню у псевдодискусію і такий собі поет-пропагандист Андрій Соболев віршем із нахабно неправдивим твердженням «Мой язык здесь чужд народу». На сигнальні рецептори людей, які переїхали жити із Росії в Україну, така брехня гарно діє.

Потішив специфічну публіку і в. о. заступника голови міської державної адміністрації Віктор Драченко, який сказав: «Ми програли інформаційну війну через те, що ЗМІ перебувають у приватній власності». При цьому він не сказав про те, що Перший Севастопольський канал перебуває у приватній власності і заснований іншим заступником Володимира Яцуби Дмитром Беліком. Також чиновник повідомив, що це, виявляється, опозиція хоче, щоб у країні ввели надзвичайний стан. У запалі своєї ненависті до Західної України перефразував слова Леоніда Кучми у «Севастополь — не Львів». Ну так і не Брюссель же! І не Владивосток...

Підсумовуючи цю, з дозволу сказати, дискусію, він висловив впевненість, що Севастополь «остається островком стабільності», і на основі своєї думки запропонував перенести столицю України в Севастополь.

В інформації про свої цілі на сторінці в Мережі вони пишуть: «Телеканал «Первый Севастопольский» — это современное средство массовой коммуникации, а не навязанное сверху информирование севастопольцев». Судячи з вищевисказаного пропагандистського продукту, виглядає, що це є брехливі слова, а шоу було відверто замовним саме згорі.

Президент України Віктор Янукович нещодавно сказав: «Нам в жодному разі не можна будувати політику на протиставленні. Є точка зору людини, треба поважати. Нам треба об'єднувати, а не роз'єднувати людей».

Є пропозиція ці слова написати великими літерами у кабінеті заступника голови Севастопольської міської державної адміністрації Дмитра Беліка і примусити його виконувати побажання свого керівника як по партійній лінії, так і по державній службі.

Микола ВЛАДИМІРСЬКИЙ
Коментарі від учасників передачі

Віктор Неганов:
— Звичайно, це був класичний «розвод». Слово мені надали насправді всього один раз у вступній частині. Зате увесь інший час був відданий Драченку, Пархоменку, Басову, які по п'ять разів у розлогіх промовах, без обґрунтованої аргументації облівали брудом громадянські

протести по всій Україні. Слова про «ідиотів» на Майдані та інші образи з вуст комуніста Пархоменка та Басова викликали у мене культурний шок і огиду. Мені соромно, що я і кілька севастопольських активістів опинилися на цьому антиукраїнському шабаші в прямому ефірі.

Віктор Бурда:

— Коли мені надали слово і я почав говорити про справжні причини протестних акцій на Майдані — корупція у провладних структурах міліції, депутатському корпусі і судах, безробіття в державі, яке з часом тільки зростає, відсутність інвестицій в економіку — і порушив питання про побиття дітей бійцями «Беркуту» 30 листопада, на що до мене в жодному виступі ніхто не звернував уваги, на мою адресу пішов шалений галас, мені не дали говорити і забрали мікрофон. На цьому каналі були показані сфабриковані кадрилибито проукраїнських ультрас, які хотіли напасти на президента зі зброєю, інтерв'ю Бузини з антиукраїнськими висловлюваннями. Все це сфабрикована програма для зомбування свідомості севастопольців. Севастополь тримають в інформаційному голді вже тривалий час, і такі канали, як Перший Севастопольський, відверто працюють в унісон політиці Росії на наших теренах, а інші місцеві канали не висвітлюють правдивих фактів політичного життя держави.

Р. С. 12 грудня 2013 р. народний депутат від Партії регіонів Вадим Колесніченко зробив заяву, в якій, зокрема, сказав:

«Уже сьогодні в Севастополі є кілька баз, де ночують і готуються націонал-фашистские молодчики к блокированию подразделения Черноморского флота, для создания провокаций с целью вызвать дестабилизацию в нашем городе».

Кому цікаві ці та інші нісенітничі від цього діяча, звертайтеся за адресою: <http://new-sebastopol.com/news>

В Україні вже понад 20 років без помітних практичних наслідків час від часу спалахує дискусія про ставлення до комуністичної імперської монументально-символічної пропаганди. Справді, що робити з цими нескінченними пам'ятниками Леніну, Кірову, Фрунзе, Шорсу, Ватутіну, Черняхівському і багатьом іншим, що бовваніють мало не в кожному українському місті на схід від Збруча? Що робити з Катериною II, Потьомкіними, Петрами I, Суворовими, Кутузовими, Румянцевими та іншими символами імперської політики царської Росії? А всі ці ідоли, між іншим, виступають елементом повсякденного життя мільйонів українських громадян, навіваючи їм думку про певну неповноцінність незалежності України. Бо якщо країна справді незалежна, то навіщо їй весь той чужий мотлох?

Однак відома частина істеблішменту під прапором «спільної» з Росією історії не втомлюється переконувати українське суспільство в тому, що це є елементом його власного минулого. Можливо, але не тим елементом, який треба оспівувати і популяризувати. Це такий елемент, що величезною мірою виступає чинником ціннісно-ментальної дезорієнтації українців, накидаючи їм викривлені уявлення про свою націю і країну. Адже комуністичну історію України наві'язують як якийсь позитив, що натякає на визначений саме такою історією майбутній шлях держави. Така історія диктує деякі геополітичні рамки вибору стратегії розвитку.

Завжди, коли в Україні йдеться про ліквідацію комуністичної символіки, опоненти цього рішення кажуть:

а) Це не на часі, є важливіші речі.
б) Не можна чіпати, бо це наша історія.
в) Нехай стоїть, бо воно нікому не заважає.

Стосовно того, вчасно це чи невчасно, варто згадати, як на початку 90-х років минулого століття будь-які спроби закликати до фундаментальних змін у царині культури та ідеології наразилися на за-

ходить у знаково-символічному середовищі.

Тоталітарна символіка постійно пропагує, випромінює тоталітарні комуністичні цінності, що є запереченням демократії й української державності. У системі такої символіки виховується людина зі спотвореними уявленнями про соціальний світ. Ці символи нещадно постійно навіюють, що «Ленін і

вірне обурення в середовищі кримських татар, яких хотіли змусити шодня дивитися на того, хто виклинув цей народ із рідної землі й прирік на невимовні страждання. Кримські татари справедливо сприймали такий можливий пам'ятник як наругу над собою.

Тому створення справді українського знаково-символічного середовища в Україні є дуже важливим

ІЗ ПОВАЛЕННЯМ ЛЕНІНА ДЕМОКРАТІЯ В УКРАЇНІ НАРЕШТІ СЯГНУЛА РІВНЯ МОНГОЛІЇ

перечення, мовляв, треба спочатку навести лад в економіці, а культура, ідеологія автоматично нормалізуються. Результат: перманентна криза в економіці, культурі й цілковитий занепад державницької ідеології, чого не можна сказати про антидержавні ідеології, що розвиваються як вірус, з яким ніхто не бореться. І вся ця монументальна тоталітарна пропаганда в містах і селах України зовсім не «наша історія», а історія боротьби зовнішніх і внутрішніх супротивників проти українства.

Чому це важливо?
Впевненість у тому, що тоталітарна монументальна пропаганда нешкідлива і нікому не заважає, є глибоко помилковою. Вона виступає потужним символом, а символіка — це система цінностей, що матеріалізована у певних знаках (скульптурах, зображеннях, меморіалах, емблематиці тощо). Символ — це знак якогось великого і суттєвого явища, що несе на собі значне ідеологічне навантаження, і це явище чогось вчить і проти чогось виступає. Все життя людини про-

тепер живіший від усіх живих», комуністична диктатура ще не вмерла, вона здатна до регенерації і повернення. Це потужна ідеологічна енергетика, центр тяжіння для прихильників реставрації тоталітаризму в тих чи інших формах.

Чому народи, що визволилися від колоніальної залежності, здебільшого нищать символи, що нагадують їм про ганебне минуле? Тому, що не хочуть знов і знов пережити приниження своєї гідності й символічного заперечення свого нового статусу.

Людина живе у царстві символів, що оточують її скрізь. І ці символи не повинні бути ворожими щодо неї, її нації і країни. Вони не повинні принижувати національну гідність народу, вихваляючи його героїв та завойовників, паплюжачи історичний шлях цього народу. Жити у ворожому символічному оточенні надзвичайно важко і в психологічному сенсі травматично. Коли в Автономній Республіці Крим деякі проросійські організації намагалися встановити пам'ятник Сталіну, це викликало наймо-

завданням, коли скрізь у своїй країні українець відчув би, що він у себе вдома, а не на території іноземної колонії чи протекторату.

А як насправді?
У центрі столиці найбільшої європейської держави бовванів пам'ятник організатору жовтневого перевороту і червоного терору, засновнику першої у світі тоталітарної держави Володимиру Леніну. Це справді європейська Україна чи Північна Корея? Доколи стояв цей пам'ятник, усі розмови про європейськість України виглядали сюрреалістично. Зрозуміло, що Партія регіонів не хотіла прибирати цей пам'ятник — і через власну «совковість», і через братній союз із комуністами. А Віктор Ющенко не розумів, чому це конче треба було збити. Він багато чого не розумів.

Посткомуністичні країни Європи — Румунія, Болгарія — не дуже відрізнялися у кращій бік від України в економічному і соціальному відношенні. Але тоталітарної символіки там практично немає і відсутність комуністичних ідолів промовисто засвідчує, що ці народи подолали тоталітаризм, зреклися його. Тому вони сьогодні в ЄС і НАТО.

Навіть у такій колись зоологічно комуністичній країні, як Албанія (країна загального атеїзму за часів Енвера Ходжи і Мехмета Шеху зі зруйнованими і зачиненими мечетями й церквами, із сотнями кулеметних дотів по периметру кордонів), ознак тоталітарно-монументальної пропаганди вже немає. В Улан-Баторі, столиці Монголії, нещодавно прибрали Ілліча. А в Києві він стояв, і комуністи, які на відміну від українських лібералів добре розуміють значення і силу символів, відчайдушно борються за кожного гранітного, мармурового, гіпсового ідола в містах, містечках і селах. Бо чим більше такої символіки, тим більше тоталітарного комуністичного електорату з відповідною поведінкою на виборах.

Ця символіка працює проти євроінтеграції України, бо вона тримає мільйони людей у полоні давніх ментальних стереотипів. У цьому сенсі Україна ще досі перебуває у «совку», адже монументальна тоталітарна пропаганда — це потужний генератор відповідних ідеологічних комплексів. Деякі російські мислителі кажуть, що доколи в Москві на Червоній площі зберігається піраміда з мумією першого комуністичного диктатора, нічого в Росії принципово не зміниться, бо та мумія сприяє негативному наступництву від ЧК до ФСБ, від Леніна-Сталіна до Путіна.

А в Україні, де проспект Тараса Шевченка вже не починається ідолом Леніна, можливо, щось таки зміниться на краше?

Ігор ЛОСЄВ,
кандидат філософських наук,
доцент кафедри культурології
НаУКМА

ТАМ ХОРТИЦЯ І КОЗАЦЬКИЙ «СПАС»...

НАЙБЛИЖЧИМ ДО КРИМУ ОСЕРДЯМ УКРАЇНСЬКОГО ПАТРІОТИЗМУ Є ЗАПОРІЖЖЯ

Запоріжжя є містом контрастів. Хіба у Львові міг би існувати ресторан з ностальгією назвою «Політбіро»? А тут і найдовша в Україні вулиця Леніна, і пам'ятники та бюсти діячам радянської влади. І такі ось ресторани. Разом з тим Запоріжжя — це наша давня історія, яку неможливо викреслити. Не говорили про це малому Тарасові Шевченку в школі, не було тоді цього в підручниках. Але святість Запорозького краю наш Кобзар відчував на генетичному рівні, тому й написав невмирущі рядки про Хортицю і Січ. Оскільки місто Запоріжжя є не таким уже й віддаленим від Криму, я завжди намагаюся зробити там зупинку. Інтуїтивно відчуваю, що «козацький фактор» так чи інакше буде впливати на рівень українського патріотизму в Криму. Може, не зараз, а через десятиліття. Або через два. Але таки впливатиме! Тому люблю розмовляти на цю тему з основоположником школи «спасу» Олександром Притулою.

— Друже Олександр, ми не бачилися півтора року. Спількувалися у квітні, а стаття у «Світлиці» з'явилася в червні минулого року. Що змінилося за цей час? Пам'ятаю, ви тоді говорили про труднощі. Чи є якісь негативні тенденції у розвитку «спасу»?

— Труднощі є, але тенденції тільки позитивні. «Спас» стоїть поза політикою, поза релігійними і конфесійними суперечками. І навіть поза національними. У нас чітка окреслена філософія: в політиці ми стоїмо за Україну. І тому відкриті до конструктивної співпраці з усіма, хто несе користь нашому народові і нашій країні. Не зубожіння, не розбрат несе, а саме добробут і добро. Ось такою є концепція «спасу». Другий пункт: ми працюємо на рівні духовності. Особисто я є православним християнином, але, розвиваючи «спас», ми контактуємо з християнами інших конфесій та представниками інших релігій, в тому числі і з мусульманами. Бо спорт стоїть вище конфесій...

— Невже й мусульмани цікавляться «спасом»? В мою розумінні це суто український, козацький вид єдиноборства.

— На чемпіонат Європи і чемпіонат світу до нас приїздили азербайджанці. Вони тренуються і змагаються за нашими правилами. Зрештою, нічого екстраординарного в цьому немає. Скажімо, є негри, які займаються дзюдо. Вони ж не стають від цього японськими самураями?

ми? Хоча, можливо, починають трохи краще розуміти Японію. Ось так і з нашим «спасом». Ми не сприймаємо ніяких «ізмів» і не прагнемо до самоізоляції. Наші концептуальні засади прості: українець повинен бути здоровим. А ще має бути освіченим. Успішним. І, безумовно, щасливим! І якщо ми стоїмо на таких засадах, то у нас просто не може бути негативних тенденцій. Час працює на «спас», ми завжди вирішуємо поставлені перед нами завдання. Скажімо, провели 1-й чемпіонат Європи із «спасу», на якому були присутні представники шести країн. Тепер готуємося до чемпіонату світу. Там будуть спортсмени з Росії, Білорусі, Азербайджану, Естонії, Молдови... Навіть з Кенії! Збірна команда кенійських поліцейських хоче виступати за правилами «спасу». Не знаю, чи зможуть вони отримати візу, але важливо, що зацікавилися «спасом» навіть на Африканському континенті! Звичайно, трохи відстає фінансовий бік... І все ж ми

працюємо в 12 областях, і в більшості з них люди при владі розуміють, що здорова патріотична молодь потрібна Україні. В Запоріжжі саме за нинішньої влади відкрито обласну дитячо-юнацьку спортивну школу, де молодь вивчає «спас». І це бюджетна школа!

— Протягом минулого року в пресі з'явилось декілька публікацій, у яких львів'яни закликають створити всеукраїнський оздоровчий рух імені Євгена Грицька. Йдеться про поєднання українських традицій (Грицька був членом молодіжної організації ОУН), мужності — в 1953 році керував Норильським повстанням, а ще — самовдосконалення, новаторства. Адаже не просто в ув'язненні вивчити англійську, не просто стати практикуючим йогом. Вам подобається ця ідея?

— Ідея всеукраїнського оздоровчого руху нам подобається. Однак є невеличке «але»... Українці завжди вважалися здоровою нацією. Є навіть вислів такий: «козацьке здоров'я». Проте досі немає вислову «йогівське здоров'я». В XVI столітті український козак Яків Малік поїхав до Індії і став там візирем у індійського раджі. Це історичний факт! Чому б не започаткувати оздоровчий рух імені Якова Маліка? Тому що забули ми про цю людину... Хоч Яків Малік був непересячною особистістю!

Тобто тут справа не в іменах. Ось, наприклад, наша школа з гордістю носить ім'я Анатолія Єрмака. Уродженець козацького краю, він був справжнім степовим лицарем, батьком українського козацтва, людиною надзвичайно духовною, широкою і відданою українській справі. Розважливий і розумний, Анатолій Васильович умів знімати будь-які суперечності. І у нього цьому вчилася молодь. А ще — ми тут порахували — він започаткував шістнадцять

важливих для України напрямків роботи. Він був віцепрезидентом Федерації шахів України, і саме за його сприяння українець Руслан Пономарьов став чемпіоном світу. Анатолій Єрмак сприяв зміцненню українського кобзарства. Підтримував кобзарів Василя Литвина, Василя Нечепу та багатьох інших. Він опікувався освітою України, започаткував один з найпотужніших освітніх фондів — фонд Ярослава Мудрого. Був одним з найпопулярніших борців з корупцією в Україні, брав участь у створенні системи «Антимафія». Це йому належить фраза: «Життя — Україні, душу — Богові, честь — нікому!». Він не лише так говорив, але й жив за цим принципом. Одним словом, Анатолій Єрмак був справжнім козаком, тому ми свято бережемо пам'ять про нього...

— Прикро, що не був знайомий з ним... Олександр, а наскільки широке коло людей навколо себе може зібрати «спас»?

— Ми мріємо про дві тисячі вчителів «спасу», а до цієї цифри нам ще дуже далеко. Але ж «спас» — це не лише бойове мистецтво. Це ще й філософія. Уміння знімати суперечності, про що я вже згадавав, уміння перетворювати негатив на позитив. Цієї риси поки бракує українському менталітету. А ще виховання воїна-патріота, захисника рідної землі. Остан-

не, до речі, є функцією усього суспільства. Адаже ти можеш бути ким завгодно — ковалем, слюсарем, бізнесменом, міністром... Але, насамперед, маєш бути патріотом України. Такими патріотами, як Анатолій Єрмак, не народжуються, ними стають. І наше завдання — виховувати його послідовників, тобто людей, які, вболіваючи за українське, були б націлені на пошук друзів, а не ворогів. Це чи не найцінніше в духовній спадщині нашого степового Лицаря.

— Дивно, що вам і у Росії якось вдається пропагувати наше бойове мистецтво...

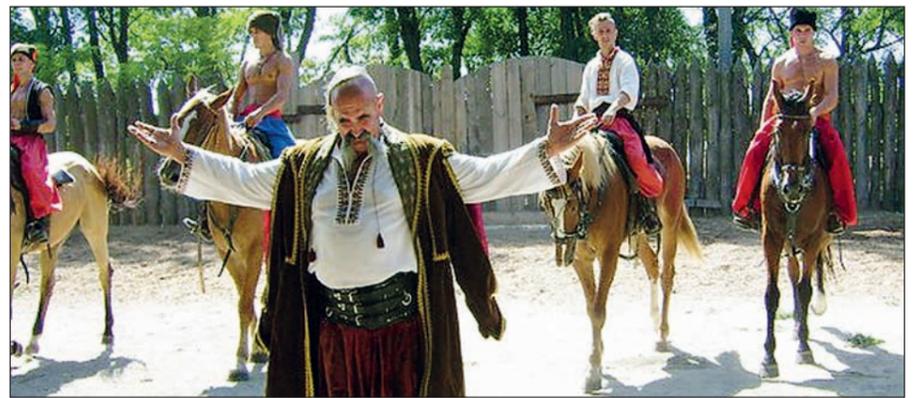
— Я б не сказав, що у Росії нам заважають. Ось нещодавно в Владивостоку при Усурійському козацькому війську ми заснували Запорозький козацький курінь. Очолоює його Ігор Мельник, наш земляк. Колишній офіцер-десантник з досвідом бойових дій. Чотири роки поспіль він послав свого сина на Хортицю вивчати козацьке бойове мистецтво «спас». Можливо, через два-три роки ми будемо мати повноцінну школу «спасу» у Владивостоку. Це я до того, що не треба боятися здійснювати експансію, треба сміливіше пропагувати українські цінності за межами України. Коли ви живете поряд із сусідом і не хочете поділитися з ним своїми думками, своїм способом життя, прийти до нього в гості чи запросити до себе, то ви лише втрачаєте як сусід... Якщо ви хочете бути сильним, хочете, щоб вас поважали, то треба пропагувати своє. Ви знаєте скільки українських культурних

центрів знаходиться в Новосибірській області? Не знаєте? Практично в кожному районі. І підтримуються вони особисто губернатором. Губернатор Василь Юрченко народився в цій же області, але, мабуть, має українське коріння. Про це жоден наш патріотичний депутат не знає. Але подібна ситуація в багатьох регіонах Росії. Якщо українське товариство не політизовані, то їх влада підтримує. З нашого боку було б нерозумно не скористатися цим.

— Ну, якщо не лізти в політику... Можливо, «спас» і відіграв би певну роль у збереженні українства в діаспорі. Бо все козацьке є престижним, до нього завжди тягнуться. Але подібна ситуація в багатьох регіонах Росії. Якщо українське товариство не політизовані, то їх влада підтримує. З нашого боку було б нерозумно не скористатися цим.

— Чому «зросійщений край»? Міста зросійщені, але ж по селах люди розмовляють українською. І пам'ятають, що вони козацького роду. Я б сказав, що у нас співвідношення 50 на 50. І воно більшість відповідає загальноукраїнським реаліям. А тепер скажіть Хортиця — це Правобережжя чи Лівобережжя? Бачите, ви задумались... Справді, це і не Правий, і не Лівий берег України, а її серцевина! З цього ми й виходимо, розвиваючи «спас».

Розмовляв Сергій ЛАЩЕНКО

ЗНАЙ НАШИХ!

НАШ КАПІТАН — НАЙСИЛЬНІШИЙ!

Цими днями в столиці українських корабелів місті Миколаєві тривають змагання світового кубку WPA («World Powerlifting Alliance» — Всесвітній Альянс Пауерліфтингу). У

них беруть участь близько трьохсот атлетів з 12 країн світу. Найчисленніше представництво мають команди з України, Ірану, Росії, Білорусі, Польщі, Молдови, Грузії, Азербайджану та Придністров'я.

Серед учасників змагань редактор відділу газети Міністерства оборони України «Флот України» капітан 2 рангу Леонід Матюхін. Сьогодні в категорії military офіцеру не було рівних і він впевнено посів першу сходинку п'єдесталу пошани за підсумками виконання жиму лежачи без екіпіровки. Цього разу спортсмену підкорилась вага в 175 кілограмів.

Варто додати, що Леонід Матюхін у спорті з університетських років. Починав тренування під час навчання у Львівському військовому виші. Останні два роки проходив реабілітацію після травми, якої зазнав на чемпіонаті України. Це друга спроба повернення офіцера у великий спорт. В лютому поточного року вона виявилась невдалою. На тих змаганнях через біль у плечі спортсмен не зміг взяти вагу у 150 кілограмів. Нинішні змагання вкотре підтвердили клас майстра спорту, а також наполегливість й завзяття офіцера, який присвятив свою відпустку інтенсивній підготовці до змагань.

Владислав СЕЛЕЗНЬОВ, підполковник

МАЙБУТНІ СОЛДАТИ «ПОНЮХАЛИ ПОРОХУ»

30 учнів з сімферопольських шкіл, команди яких посіли призові місця у першості міста зі стрільби з пневматичної зброї, та активісти місцевого Товариства сприяння обороні України побували на справжніх військових навчаннях у рамках «Місячника військово-патріотичної роботи» до Дня Збройних Сил України.

Цей захід відбувся за ініціативи Кримського регіонального медіа-центру Міністерства оборони України, командування окремої бригади берегової оборони Військово-Морських Сил Збройних Сил України та Сімферопольської міської організації сприяння обороні України для ознайомлення молоді з сьогоденням українського війська.

Учні оглянули полігон, побували на танковій директрисі, позиції артилерійської батареї, поспілкувалися із військовими та на власні очі й вуха впевнилися, що армія дійсно готова до захисту держави.

Прямо на полігоні голова Сімферопольської міської організації сприяння обороні України полковник у відставці Олександр Нікітін вручив кубок переможцю Республіканських змагань зі стрільби з пневматичної зброї, які нещодавно завершилися в Євпаторії, Олександр Кривому. Символічним стало й те, що разом із кубком хлопцеві отримав книгу, в якій є розповідь про його діда, командира ялтинського партизанського загону Івана Кривого.

Як зазначив Олександр Нікітін:

«Сьогоднішній захід має велике значення у військово-патріотичному вихованні молоді. Побувати на справжніх навчаннях, понюхати, як кажуть, пороху — краще за це не може бути нічого. На таких прикладах й треба виховувати майбутніх захисників Вітчизни, тим більше, що з цього року армія комплектується виключно на контрактній основі».

Як підкреслив начальник Кримського регіонального медіа-центру Міністерства оборони України підполковник Владислав Селезньов: «Сьогодні у нашому регіоні армійські підрозділи укомплектовані виключно військовослужбовцями за контрактом, тож необхідно ламаєти стереотипи про ту стару армію».

Загальні казарми, начебто недоборядкісна їжа, на яку постійно нарікали строковики та їхні батьки, обмеження пересування лише територією частини, записки про звільнення — це все вже у минулому. Зараз в армії служити лише за власним бажанням. Кожен отримує достойне грошове утримання та соціальний пакет від держави. Тож я вважаю, що подібні заходи — це необхідність на шляху побудови сучасної професійної армії. Вони дають змогу молоді ознайомитися з життям війська і умовами служби та потім прийняти виважене рішення щодо вибору майбутньої професії і змінити стереотипи ставлення суспільства до військових».

Олексій МАЗЕПА

У СЕВАСТОПОЛІ ВІДРОДЖУЮТЬ ТРАДИЦІЇ. ЛИШЕ ЧИ І ЯКІ?

29 листопада 2013 р. у Севастополі представники командування, штабу Військово-Морських Сил Збройних Сил України, керівники організації ветеранів і Клубу адміралів і генералів ВМС України за участі керівників міста та командування Чорноморського флоту Російської Федерації офіційно і урочисто відновили Севастопольське Морське Зібрання. Ритуал освячення прапора Севастопольського Морського Зібрання відбувся у Свято-Володимирському соборі на території Національного заповідника «Херсонес Таврійський», після якого провели урочисту Асамблею і, як належить, покладання квітів до Меморіалу захисників Севастополя та «Синопський обід». Ця подія, як оголошувалося, була приурочена до 160-річчя Синопської битви та 115-річчя встановлення пам'ятника адміралу П. С. Нахімову у Севастополі.

Подія стала настільки вагомою для Збройних Сил України, що під заголовком «Військово-Морські Сили шанують флотські традиції» інформацію про відродження Морського Зібрання у Севастополі подав офіційний сайт Міністерства оборони України.

Командувач Військово-Морських Сил Збройних Сил України адмірал Юрій Ільїн під час участі в цих заходах заявив таке (цитую з інтерв'ю ТРК «Бриз»): «Флот силён традициями и традиции должны сохраняться. ...Задача нашего поколения возродить утраченное и не допустить, чтобы были забыты лучшие традиции флота. Создана новая общественная организация «Севастопольское Морское Собрание», и мы приняли решение активно ее поддерживать. Здесь нет политики, здесь — флотское братство». А голова Севастопольської міської державної адміністрації Володимир Яцуба ніби продовжив думку командувача: «Мы возродили традиции, утраченные в 1919 году». Разом з цим проголошувалося, що нова громадська організація головним своїм завданням має об'єднати всіх моряків, військових і цивільних на основі морського патріотизму, служби флоту і Вітчизни.

З приводу цього гучного «відродження» у ветеранів ВМС України виникло запитання: на відродження імператорського «Морського зібрання» голова міської державної адміністрації Володимир Яцуба прибув особисто, а ось на святкуванні відродження Військово-Морських Сил України цей державний чиновник не був жодного разу. Це багато про що промовисто свідчить.

Тому інформація про створення Зібрання викликала чимало запитань: службі якій Вітчизні буде служити створене Зібрання, як та Вітчизна називається, чиї традиції і, головне, які взяло відроджувати? Тим більше, що ні українських адміралів, ні святих отців не бентежило, що освячений прапор Зібрання нічого спільного з флотом України, його символікою та й з офіційною символікою самого міста-героя не має: білий Андріївський хрест на синьому полі, на який накладений герб Севастополя часів Російської імперії.

То що відновлюємо, коли в основі цього прапора — прапор колишнього «Імператорського Морського Зібрання в Севастополі», за яким криється незграбно прихована теперішня символіка російського Санкт-Петербурзького Морського Зібрання? Різниця лише у тому, що навколо герба Севастополя царських часів написали заголовні букви з аббревіатури назви Зібрання — «СМС». Та й саме Зібрання є не чим

іншим, як вчорашнім філіалом Санкт-Петербурзького Морського Зібрання в Україні, заснованим у Севастополі в 2011 році та реалізованим проектом Русского міра. Керівником як того філіалу, так і нинішнього Зібрання є той же самий Віктор Кот.

Необхідно зазначити, що побудова співпраці, товариських зв'язків між моряками не лише різних відомств України, але й інших держав, спираючись на взаємний національний інтерес, є важливим напрямком діяльності в розвитку вітчизняної морської справи і морської практики. І їх слід розвивати. Вони можуть стати корисними для країни лише як співпраця на базі спільних національних морських цінностей, які могли б розвивати і доповнювати одне одного. Але в нашому випадку нічого спільного не проглядається, є лише громадянин України, які пропують морські традиції російського флоту. На підтвердження цієї тези свідчить факт, що з часу офіційної реєстрації у Севастополі в 2011 році філіал Санкт-Петербурзького Морського Зібрання активно позиціонував себе продовжувачем справи виключно «Імператорського Морського зібрання в Севастополі», морських традицій виключно Росії, мовби таких в Україні й не було ніколи. Засновником філіалу стала громадська організація «Санкт-Петербурзьке Морське Собрание», створена 1 жовтня 1996 року, у почесних старшинах якої числяться сам Президент Росії Володимир Путін. Серед основних цілей створення і діяльності Морського Зібрання згідно з його Статутом є відродження традицій морських зібрань російського флоту, згуртування моряків і осіб, сприяння їм у виконанні службового обов'язку на ідеях патріотизму та щирою служіння Вітчизні, розвиток активності і самостійності моряків з пропаганди героїчної історії російського флоту і морських традицій.

Севастопольському філіалу були поставлені завдання «...по патриотическому воспитанию молодежи, усилению позиций Черноморского флота на южных рубежах нашей Родины...». Може, у цьому хтось побачив інтереси флоту України?

І почали посилювати позиції. За словами учасників зібрань того філіалу, гроші у організації є, і є великі. Мовляв, вже навіть готові збудувати будинок для Морського Зібрання, однак при цьому виявилось, що іноземний філіал за українським законодавством не може самостійно розпоряджатися коштами і з виділенням йому землі під будівництво теж виникли проблеми. Ось тому і перерестрували і перейменували філіал у нібито окрему укра-

їнську самостійну громадську організацію. Тепер, треба думати, подібних проблем у «братських моряків» більше не буде.

Про те, що презентована організація не бідна і має відповідний вплив у відповідних владних колах, свідчило, що й тодішній командувач ВМС України, а тепер помічник міністра оборони адмірал Віктор Максимов одним з перших записався до Санкт-Петербурзького філіалу і розпорядився написати подібні заяви офіцерам штабу ВМС і командирам військових частин. Тепер він і теперішній командувач ВМС адмірал Юрій Ільїн виставляють колишній філіал мовби вітчизняною патріотичною морською організацією з...імперською атрибутикою і традиціями, які намагаються накласти на вітчизняне тло.

А тепер дещо про відродження традицій, про які говорили і адмірал Юрій Ільїн, і Володимир Яцуба. У мене склалося враження, що це питання, як і діяльність самого «Імператорського Морського Зібрання в Севастополі», у Військово-Морських Силах ніхто не вивчав і нікого вона не цікавила — просто беруть на віру все те, про що їм розказують з Санкт-Петербурга.

Для ясності питання зазначимо, що створення Морського Зібрання у Санкт-Петербурзі бере свій початок з відповідного указу імператора Миколи II в 1910 році, яким заведені ще при Катерині II в 1756 році морські клуби «для улучшения работы с адмиралами, офицерами и служащими морского ведомства» отримали статус Морських Зібрань.

Створено таке Собрание було і у Севастополі, і будинок Морського Зібрання знаходився на місці, де зараз горить Вічний вогонь біля Меморіалу захисників Севастополя. В часи радянської влади цей будинок знесли разом з його фундаментом, і правильно зробили, бо бід і нещастя флоту та Севастополю «Морське Собрание» завдало чимало.

Саме морські офіцерські клуби і «Морські Зібрання» створили з офіцерів-командирів окрему касту, «білу кошту флота» (за кольором білого Андріївського хреста), а їхні матроси стали безправними підданими, для яких права не існувало. Саме це «Собрание» десятиліттями продукувало оті «благородія» і «високопревосходительства», які розділили флот на

два непримиренних стани.

«Собрание пронизано духом кают-компаний...», заявив на урочистих зборах начальник штабу ВМС України контр-адмірал Дмитро Шакуро. Відчувається, що молодий український адмірал не брав до рук спогадів Михайла Михайлика, Панаса Матюшенка чи інших учасників подій того часу. Якби читав, то знав би, що між тими кают-компаніями офіцерів і кубриками матросів було вибудоване ціле провалля, попри проголошені «честь і гідність» на флоті панувала теорія і практика зверхності й аристократизму «білої кості» флотських бар'єнів над безправними кріпосними у флотській формі, практика принизливого ставлення до стану простих матросів. Яскравим свідченням «благородства» членів «Морського Зібрання» було оголошення на вході до Приморського бульвару у Севастополі, якраз напроти «Морського Зібрання», яке висіло там до самого 1917 року: «Вхід собакам і матросам заборонено». Матроські повстання 1905 року та кривава розправа над офіцерами в 1917-1918 роках мали настільки вагомі причини, які перевершили бойове братство екіпажів у роки Першої світової війни. Не забуваймо, хто і як та під якою символікою розстрілював матросів броненосця «Потьомкін-Таврійський» та крейсера «Орск», які повстали проти феодальної системи на флоті, виробленої саме «Морськими Зібраннями». Сьогодні дехто вважає, що ці події з плином часу призабулися і намагається відродити систему на флоті, проти якої 100 років тому рішуче виступили насамперед українці.

Про події тих часів та результати впровадження традицій імператорських зібрань у флотське життя маємо надзвичайно багато документальних свідчень, про які організатори їхнього відродження згадувати не хочуть. Тож які традиції «Імператорського Морського Зібрання в Севастополі», оті, які були ліквідовані у 1919 році, хочемо відродити, пане Яцуба, чи якісь інші, поки що нам не відомі?

Мені ж здається, що саме вище наведені, бо, цитую голову «Севастопольського Морського Зібрання» Віктора Кота від 7 грудня минулого року: «Считаем необходимым отметить, что девиз «Честь. Флот. Отечество»... призван подчеркнуть преемственность севавтопольских Морских собраний XIX и

XXI столетий. Императорское Морское Собрание в Севастополе учреждалось на основе традиций отечественного флота и офицерской чести, являлось духовным центром Севастополя и Черноморского флота». А далі громадянин України пан В. Кот розкриває цілі і завдання, для чого створюється організація, якій Вітчизні має служити та хто для створеного Зібрання є патроном: «Для всех, кажется, стало ясно теперь, что только тот народ имеет право и власть держать в своих руках море, который может его отстоять. ...В деле зверхности нашего морского могущества, нашей морской мощи может быть только один лозунг, один пароль, и этот пароль — вперед!». Ось воно, гасло відродженого Зібрання з промови П. Столипіна в Державній Думі Росії 24 травня 1908 року, яке взяв за епіграф пан Кот.

Сказане Столипіним має пряме відношення до сьогоденної ситуації з флотською проблематики. Відвертше і не скажеш про руки, які намагаються «відстояти» в Україні і в українців їхнє Чорне море, як це сформулював 100 років тому Петро Столипін. Тільки зараз намагаються це зробити, і це вже у традиціях Морського Зібрання, самими українськими руками. І бажано знайшлися! Виходить, що є у Морському Зібранні політика, і політика велика.

У Севастопольського Морського Зібрання, здається, буде багато роботи з відродження втрачених традицій російського флоту і одночасно приховання найбільш ганебних сторінок в його історії. Насамперед це стосується ролі «Морського Зібрання» в Севастополі і на флоті у 1917-1918 роках. Тоді «Морське Собрание» було переворене на катівню як для інтелігенції Севастополя, так і для прихильників української Чорноморського флоту і формування на його базі флоту Української Народної Республіки. Ось як розказував про тодішню роль Морського Зібрання в організації вбивств севавтопольців та про події у Севастополі, які розгорнулися у ніч з 23 на 24 лютого 1918 року, депутат міської ради військових і робітничих депутатів матрос Беляев на II Загальночорноморському з'їзді: «...привели человек 60 или 40 в Морское Собрание. Когда все люди были собраны в одной комнате, я посмотрел на них: там были и офицеры, и священники, и так, просто разные, кто попало. Там были совсем

старые, больные старики. ...Никто не знал арестованных, ни того, за что их арестовали... А около 12 часов звонит телефон из городской больницы, меня спрашивают, что делать с 40 трупами, что около больницы. И тогда я узнал, что всех поубивали...». Ось так народжувався Червоний флот, і роль вихованців Морського Зібрання у створенні і проведеному Варфоломійських ночей у Севастополі очевидна і неzapereчна. Що, теж відродимо втрачене?

Після остаточної перемоги більшовиків, щоби витерти саме що ганебну сторінку в історії флоту і Севастополя, «Императорское Морское Собрание» і було стерте з севавтопольської землі. Щоб і сліду не залишилося від нього. Та зараз за ним дехто заступив, бо бачимо, що знаходяться бажані відродити в Севастополі далеку від українських військових традицій організацію. Тепер під виглядом «флотського братства».

Відродження проглядається, що у створеному Морському Зібранні не лише не знають українського морського історичного минулого, але, не знаючи, морську історію України активно заперечують! Не могло такої бути в принципі, то все російське, привнесене сюди з Санкт-Петербурга!

Такий підхід до формування традицій формують і відповідні дії: можемо лише нагадати, що військовослужбовці офіційно народних, робітничо-селянських армії і флоту, виховані на цій ідеології і традиціях, протягом десятиліть вже вивозили і депортували український народ з рідної землі. Як в імператорські часи, так і в радянські. Ця методологія примірялася до наших батьків, а тепер намірилися прикласти її до долі нашого покоління!

Сьогодні носіями ратних традицій виставляються не герої, які нехтували своїм життям заради волі і свободи свого народу, а ті, котрі вірно служили колоніальній системі і творили геноциду і Голодомору в Україні — визволяли народ від останнього шматка хліба. Можемо з впевненістю констатувати, що недавнє з'явлення побиття протестуючих студентів «беркутівцями», більшість з яких є офіцерами, теж відбулося не без впливу домінуючої у силових відомствах ідеології «слов'янського братерства» і повернення «втрачених традицій». Лише люди, виховані на цих догмах, могли підняти руку на дівчину, жінку, літню людину, вдарити лежачого і стійно стояти на сторожі пам'ятника катові українського народу — Леніна. Ці події лише підтверджують, що гасла про честь і гідність без опори на національні традиції залишаються голими фразами.

Насамкінець поставимо запитання: чи потрібна така організація, яка б об'єднувала єдиною справою та флотськими традиціями морського братства всіх моряків України? Звичайно, потрібна, але вона мала б бути сконструйована на національних морських традиціях і у своїй діяльності демонструвати світу Україну як морську державу. А поки що вона створена для того, щоб демонструвати Україну лише як колонію, як чужу приморську територію без власних традицій. Без власної історії. Без зв'язних перемог і з забутими байдужими до свого родоводу правнуками «славними праїдами-моряками».

Мирослав МАМЧАК,
капітан 1 рангу у відставці
м. Севастополь

Лідія Огурцова — одна з найцікавіших і найпрацьовитіших сучасних дитячих письменників Криму. Вона — автор понад двадцяти книг, редактор журналу «Літературний дитячий світ», лауреат багатьох літературних премій. Нещодавно у видавництві «Доля» побачила світ книга її вибраних творів, до якої увійшли вірші та казки для дітей, оповідання і драматичні твори. З дитячими віршами поетеси «Кримська світлиця» вже знайомила читачів. А сьогодні ми пропонуємо оповідання для дорослих, в якому письменниця порушує теми моралі, етики і взагалі людських стосунків у наш непростий час, коли ці цінності нівелюються, знецінюються і зневажаються самими ж людьми.

ських серцях.

Робота Харкіну подобалась. Панночки бігли на лекції з соціології з сьйливими очима і завмираючим серцем. Говорив Льовочка гарно, розповідаючи про неабияк і загальнолюдське. Його ідеї проникали в неокріплі уми, заряджали недосвідчених слухачів його настроєм і кликали за собою на барикади. Галантний. Рвучкий. З обволікаючим голосом і незмінною харизмою, він був найкращим начальником для закоханих в нього аспіранток. Юні дівичі трепетали, а їхні сердечні імпульси пливли назустріч палко любимому кумиру.

По ночах захоплені панночки писали на форумах в Інтернеті про божественну манеру говорити і про чарівливість справжнього чоловіка. Писали про обличчя генія, розумні очі і випуклість в потрібному місці. А потім довго поринали в еротичні фантазії на тему: «Волю першу я твою виконаю, як свою».

Лідія ОГУРЦОВА

«ЙОГО ЛЕВИЧНІСТЬ»

ІСТОРІЯ ЛЮДИНИ З ХАРИЗМОЮ

Харкін удавав, що не знає про існування своїх прихильниць. Та його зморшкувате чоло тут же розгладжувалося, коли він вчитувався в їхні Інтернет-послання або ловив підслухане ненаочною осявденням в коханні. У такі хвилини обличчя його світилося ласкою, і він милоливо дозволяв говорити відверто про власну незвичайність.

Діана закохалася в нього відразу і безповоротно. Вона приходила на лекції з соціології, щоб побачити своє божество. Вона дихала одним повітрям з «найліпшим чоловіком на землі», потирала запотілі долоні і дивилася на нього запаморочливим поглядом.

— У кожного в голові своя маришуана, — філософствувала її подружка Настя, яка писала разом з Діаною дисертацію в Харкіна. — Ну, що ти в ньому знайшла? Усі дівчата як шалені стали: «Ах, Харкін! Ах, Лев Львович!».

— Ти дуренька, Настю! Ніщо так не збуджує жінку в чоловікові, як розум. А Льовочка розумний! — відповідала закохана Діана, гарячково збираючись на лекцію.

Ночами, перевертаючись з боку на бік, юна аспірантка уявляла Льовочку то пророком в мантиї з посохом, то монархом, котрий вершить людськими долями. Вона готова була бігти за першим його покликом, дуже ревнувала до кожної студентки, сумувала — і тоді думала про самогубство через нещасливе кохання.

— Як можна думати про таке? — обурювалась Настя, коли Діана, очманівши від власних фантазій, говорила відверто з подругою.

— Ти не розумієш, який він розумний і чудовий! Коли він говорить, у мене мурашки по тілу бігають і долоні стають вологими. А очі — ти бачила його очі?

— Очі як очі: сірі і прижмурені, — відповідала Настя. — Розумний, але не красень і до того ж жонатий! Я, наприклад, заміж хочу! Тому з жонатими ні-ні!

— Він розлучиться. І потім, я не можу бачити!

Настя прониклася співчуттям до Діаніного нещасливого кохання. Зітхала і згадувала про свої невдачі на любовному поприщі.

— Дездемона в коханні півроку мені зізнався — і зник. А гебешник, з яким на сайті познайомилася, відразу в ліжку потягнув, — гірко перераховувала Настя свої біди. — Ні, я не проти. Він хоч і слабуватий по чоловічій частині, але мені сподобався. Тільки от зичок мій дурний... Коли він фотки колишніх коханок в ноутбуку показував, я візьми та й скажи: «За що вони тебе

люблять? Певно, за гроші». А що? Я правду сказала! Маленький, лисий, в окулярах. Він у перший же день мене по магазинах своїх повів. Так і возив з одного до другого. Вихвалявся. А потім, коли в ресторані вечеряли, пачку грошей дістав з кишені. Ну, я і бовкнула про кохання за гроші. Образився, мабуть. Другий день не телефонує... Пропонував з ним на Кіпр поїхати. Я відмовилась. Светка каже: дурпа. Може, й дурпа, але я так не можу. Спочатку я повинна взнати чоловіка. Хай позалицяється: квіти, цукерки тощо. А він відразу на Кіпр! І чому мені так не таланить?

Діана слухала упівуха, кивала і думала про своє. Щодня, йдучи до університету, вона жила передчуттям зустрічі. Вона кохала піднесено і проникливо. Льовочка Діану не помічав. Так їй здавалось. Та якось на черговому семінарі, який проходив у місцевому санаторії, коли всі доповіді було вже прочитано, а промовців було гідно поціновано, коли вже було з'їдено і випито усе належне і неналежне з такого при-

— Кажуть, люди вигадують для себе казки, а потім не знають, як від них позбутися, — заспокоювала Діану Настя. — Ти вигадала свого Харкіна і закохалася в те, що вигадала. Ти готова йому служити, і йому це подобається. Він закоханий у тебе до непристойності, до шенячого скавуління. Усе, що він робить, — він робить в ім'я любові до тебе.

— Ні, Настю, ні! Льовочка не такий!.. У нього багато ворогів, йому всі заздять.

Йому справді заздрили. Особливо колеги.

Останнім часом Харкін став жорсткішим. Більше критикував, встрявав в авантюри. Його лев'ячий рик ображав ворогів, а ще більше — друзів, які після чергового Льовочкиного випадку переходили до розряду «колишніх». Саме вони й вигадали для нього прізвисько — «Його Левичність».

Льовочка так і не навчився дружити і прощати. Підлеглі його побоювались, опоненти ненавиділи, були й такі, хто загадково відмов-

Є люди, наближаючись до яких, ти раптом відчуваєш, як потрапляєш в поле їхнього тваринного магнетизму, незрозуміло сексуальної променістості. Тебе невтримно тягне до цієї людини. Тобі здається, що поруч з нею ти стаєш кращим, яскравішим, привабливішим. Іскришся, заряджаєшся її ідеями, настроєм. Чи це харизма чи ще якась загадка природи, але залишати цю людину тобі не хочеться. А відійшовши від неї, ти ще довго ностальгуєш за втраченим відчуттям наповненості і життєвості, яке поступово затухає у твоїх почуттях.

Таким був Лев Харкін. Його селянське, ніби побите віскою обличчя, невиразні очі, широкий м'ясистий ніс — не вражали... Та варто було йому заговорити — і він «вмикався». Загорявся, як лампочка в коридорі комуністичної квартири, яка щонаочі збирає почит з метеликів і комарів, що б'ються об скло її харизматичної сьйливості. З роками лампочка обростає пилом, але як і раніше благально підморгує своєму захопленому оточенню.

У студентські роки, будучи командиром університету, Лев Харкін дуже любив командувати і розподіляти. Він завмирав, вслухаючись в слова подяки, ловив підслесливі погляди товаришів, не терпів скиглив і легко забував про свої уроки об'єктивності. З жінками Льовочка був підкреслено люб'язний, не пропускав нагоди покрасуватися і, щоб завоювати їхню симпатію, до непристойності завалював компліментами.

На п'ятому курсі він закохався в Нельку. Неля Гальперіна була красунею: мініатюрна струнка шатенка, груди високі, повні. Як кажуть євреї: «Є чим дихати». Коса товста, до пояса. Залицяльників було не міряно. Вона всім відмовляла.

— Ціни собі не складе, — шушукалися сусідки по куртку.

Харкін три дні з кімнати не виходив після того, як вона йому відмовила. Лежав на дивані, відвернувшись до стіни. Палив цигарки. На тумбочці гора недопалків.

Через півроку Нелька вийшла заміж за вірменина, поїхала з ним до Вірменії. Там чоловік її лупцювати почав. Через три роки вона вернулася. Харкін на той час кинув палити і одружився.

Як уже там в небесній канцелярії складала його гороскоп — не відомо, тільки його дружину теж звали Неля. За характером вона була тихою, покладистою, зовні трохи розповнілою, з великими очима і вологим поглядом. На противагу Гальпериній, на пропозицію вийти заміж, зголосилася відразу.

Батько новоспеченої дружини був партійним керівником, дочку свою любив, і після весілля забезпечив зятя квартирою і посадою декана факультету філіалу успішного столичного вузу.

До сімейного життя Льовочка був вимогливим. Царським жестом дарував Нелі свою присутність, інколи брав з собою на якісь заходи, при цьому вважав її невеликого розуму квочкою з розряду ідеальних дружин.

«Недалека» Неля терпіла його окрики і численні подружні зради, але, як вихована дівчинка, розголюшувати хатні справи не хотіла, дуже любила випікати смачне печиво і зустрічати гостей. По суті, вона була мрійницею. Вважала, що чоловік — це «надійне плече», що в

кожної людини повинні бути вірні друзі, а батьки для того й існують, щоб приходити на допомогу дітям у потрібний час.

— Чим більше я зроблю добра, тим більше мені повернеться, а зло, яке поруч, — вчить жити, — казала вона подружкам.

Ті пирхали, посміювались, але Нельку любили і не заперечували їй.

На третьому році заміжжя Неля народила хлопчика і ще більше розповніла. Та, як не дивно, повнота її не псувала, і Неля гарно виглядала.

«Надійне плече» гостей додому не запрошував, а якщо приходили Неліні друзі-однокурсники, влаштовував дружні сцени ревнощів.

— Усім чоловікам тільки одного й треба, — заспокоювала Нелю сусідка Оля, яка встигла двічі побути заміжною і обзавестися дітьми. — А ревнують вони від своєї невпевненості.

Мужчина — створіння ніжне. Більш ніж переносить, від крові неприємності, температура за 37 градусів підніметься — йому вже кепсько. У дитинстві від болю в животіку знемагає, у старості — померти раніше намагається. Словом, річ тендітна, ненадійна. Яка з нього «стіна»? Так, штахетничок. І той од вітру хитається.

Після таких розмов Нелі ставало ще сумніше. Скінчилася тим, що вона записалася на прийом до психолога.

Психолог слухав усе те, що давно вже готове було вилюкнутися з Неліної підсвідомості, а Неля шморгала носом, витирала сльози і не могла зупинитись:

— Батьки повчали: жити треба за правилами, за інструкцією, — тоді не будуть падати літаки і всі будуть щасливими. Льовочка жде тепла, сімейного затишку, харчування з пірижками, холодцем і салатом «Олів'є» у святя. Він хоче, щоб усе крутилося довкруг нього: довоккола його здоров'я, роботи, почуттів... Але ж і в мене також є почуття! А йому наплювати. Він приходив і йде, коли захоче. Я просто випала із життя. Подруги шукаються про Льовочкинї зради, батьки мене жаліють.

Психолог казав про те, що найважче полюбити себе, що коли ти себе не любиш, то й інші будуть ставитись до тебе з презирством.

Неля слухала його і міркувала: а чи варто стукатись до закритих дверей?

Лікування в психолога допомогло. Непомітно для себе вона переключилася на серіали, поринула в чужі пристрасті, уявляючи себе то однією, то другою героїнею. Гості вже не приходили, а подруги відійшли у своє, насичене яскравими емоціями життя.

Син підріс, у нього були такі ж вологі очі і тиха вдача, як у Нелі. Відсутність Льовочки не хвилювала. Життя здавалось правильним і розміреним.

Якось в якомусь серіалі Неля почувала фразу, яку зробила своїм девізом. Тепер, прокидаючись, вона запитувала себе: «Чи збираюсь я повірити всьому тому, що скажуть про мене дурні сьогодні?» Гордо відповідала собі: «Ні» — і йшла на кухню готувати для Льовочки сніданок.

Льовочка, який на той час уже трохи посивів і роздався в плечах, самовіддано керував філіалом, залишаючи незабутній слід у студент-

чувався, приборігаючи роздратування і образу для більш віддаленого випадку, але ніхто з «колишніх» не залишався байдужим до його харизматичної персони.

У сорок років Лев Харкін подався в депутати і завдяки тестю проїшов до міськради. Робота чиновником мала свою достоїнства і вади, та, незважаючи на недоліки, достоїнств виявилось більше. Льова купив замський будинок, японську машину «Хонда», завіз персонального водія Володю, лагідного і усмішливого, отримав ділянку землі біля моря і відчув себе, ну, якщо не царем життя, то персоною, що відбулася.

— Хто я і хто вони? — патетично вигукував він, обернувшись до водія, який байдуже крутив баранку хазяйського автомобіля. — Вони — гвинтики. Сіра маса, тісто в діжці історії.

Володя більше слухав, піддакував, розповідав масні анекдоти і не мучився питаннями моралі. Лиш зрідка говорив відверто, скаржачись хазяїну на сімейне життя:

— Я як віслучок, який ходить по колу. Завжди мріяв, щоб дружина мене любила. Щоб не сиділа вдома сиднем. Кажу їй: «Йди працювати!». А їй жодна робота не подобається, до всього прискипується. Десять років як одружені. Вдома сидить. Мене нікуди не відпускає і зі мною не йде. Кажу: «Поїдемо до брата!». А вона: «Тобі що, вдома роботи мало? Нічим зайнятися?». Я хочу відпочити, з друзями поспілкуватися! А вона на мої бажання не зважає. Ледь що — здійсмає істеріку...

— Кожен баран повинен носити свої роги, — промовляв Лев Львович і заплющував очі, занурюючись у свої роздуми.

Країна жила в постійному очікуванні переми, розквітла передвиборними агітплакатами. Політики перебіжками змінювали кольорову орієнтацію, викидали в пресу чергову порцію компромату, зосереджуючись тільки на «ціні питання».

Харкін утягнувся в політичні біги. За рік поміняв дві партії, розгубив частину електорату, в останню мить застрибнув до потрібного йому списку кандидатів і одержав місце в парламенті.

Він не вважав політику брудною справою. І більше любив формулювання: «Мета виправдовує кошти».

— Важливий не процес, а результат, — вселяв він підрослому сину. — Дурень не той, хто на даху сіє, а той, хто йому помагає.

(Продовження на 9-й стор.)

Політика для Львочки була двоюродною дівкою, якій можна, не соромлячись, задерти спідницю. Складнощі не лякали, а служили трампліном для стрибка. Тільки підстрибнути треба було якнайвище — і не гепнутися на власну сідницю. Харкіну здавалось: так буде завжди, і дворова дівка покірно схилиться перед ним у реверансі.

Іноді він втрачав орієнтир в часі і не знав, що ще захопити своєю невтримною цілеспрямованістю. Працював без відпочинку, вишукував кошти, нав'язував свій порядок. І старів, втрачав зуби і друзів, бадьорився, даючи інтерв'ю жажді до пліток журналістам, брав участь в інтригах, вигравав і брав шедри підношення у конвертах і подарунках.

Вибори президента обіцяли бути гарячими. Львочка, сподіваючись одержати пристойний пост в уряді, загорівся. Довелося вихлопувати до останку красномовність і харизму на втомлених життям членів спільноти. На збори приїждили в основному літні люди, серед яких було немало заслужених.

Льову дратував запах старіючого тіла, постійні скарги і прохання, але, будучи людиною загалом незлою, він уже через місяць натхненно погрожував кулаком у бік будинку міської адміністрації і вигукував щось на кшталт: «До яких пір пани від влади будуть так ставитися до трудівників нації? Адже сказано: ...».

Далі Лев Львович пригадував цитату з Біблії або в найгіршому разі з класичної літератури Срібного віку. Затим йшов перелік напастей, які звалилися на голови шановних членів спільноти, і пафосний вигук у бік залу: «Ми повинні згадати, що у нас є громадянська совість!».

Громадянська совість залу трепетала, з любов'ю поглядаючи на свого кумира, який же який час захоплено говорив, запалюючи очі і серця слухачів.

Після промов традиційно відбувався концерт. Запрошувати знаменитостей Львочка скупився, і помічником Харкіна обмежувалися виступом талантів місцевої філармонії.

...Тріо «Дівчата» співало, як іноземки, роблячи неправильні наголоси в словах, вигукуючи закінчення фраз і при цьому страшенно кривляючись. Незважаючи на те, що крайня праворуч була явно на п'ятому місяці вагітності, глядачі дивилися на неї з замилюванням. Приемна округлість живота надавала їй фігури якоїсь оригінальності. Та, котра стояла з протилежного кінця, висока худя брюнетка, співала гучно, але забувала слова і постукувала ногою в такт музиці. Блондинка посередині, в короткій спідничці, що відкривала її кривуваті ноги, співала низьким прокуреним голосом і все намагалася підморгнути слухачам першого ряду. Через що її старанно відводили погляди: розглядаючи дівчину-концертмейстера, коліщата старого роєля, вазони на підвіконні і, нарешті, зупиняли погляд на приємних округлостях живота крайньої праворуч...

На той час, як філармонічні діви переходили до фольклорних композицій, Лев Львович, вислизнувши через бокові двері, розслаблено відкидався на задне сидіння свого автомобіля, вирушаючи на чергову передвиборну зустріч.

Напередодні дня виборів Харкін запаникував. Увечері зателефонував усім помічникам, відкриваючи райдужні горизонти майбутньої співпраці і обіцяючи немислимі блага. Помічники запевняли про вічну відданість і дивувалися його, як їм здавалося, безпідставним тривогам.

Вибори відбулися у неділю. «Трудівники нації» несподівано віддали голоси молодому і не такому пишномовному кандидату. Львочка засмутився, вихлопнув накопичену злість на своїх візаві і поїхав заліковувати поранене самолюбство на дачу.

Через місяць «нові керманічі» урочисто провели Харкіна на пенсію і завели на нього справу в прокуратурі. Тесть піднапряг респт-

ки зв'язків, намагаючись виправити ситуацію. Справу зам'яли, і з політикою було покінчено.

Відчуття суму і безвиході від самотності, що несподівано на нього звалилися, не залишали Харкіна. Сім'я і робота здавалися дрібницями, не вартими уваги. Він раптом відчув себе страшенно втомленим. Вільний час, що з'явився, потрібним було чимось заповнювати. Почуття власної непотрібності, неможливість протистояти амбіційному натиску молодих і нахабних новоспечених політиків — викликало припливи суму. Картинки незавершених справ обплітали свідомість, заважали спати, читати, розмірковувати.

Прокинувшись уночі, Харкін годинами дивився в стелю, борючись з власним страхом. Страх заповзав непомітно, сковавав хребет, змійкою жалив у серце, постукував пульсом у скронях. То зненацька стискував судомою м'язи, давив на груди, змушуючи вставати, відчиняти вікно і одчайдушно вдихати ротом холодні пориви вітру.

Як швидко пролетіло життя... Навіщо воно було дано йому? Схоже на смугу з перешкодами, воно так і намагалось скинути його в болото лінощів, пошкрябати зрадою друзів, викупати в калюжі пліток.

Хіба міг він жити, не відбиваючись в інших людях, в їхніх почуттях, думках, прагненнях? Являючи себе світу, він відчував явлення світу в собі. Його органи чути сповнювались енергією, він не захищався від образи і невдоволення, — це було його щастя.

Він прийшов у політику не задля спілкування, не задля ідей і, звичайно ж, не з любові до партійних лідерів. Він прийшов заради кар'єри.

Заради неї він жертвував собою і людьми. Йому ні в чому було кається, і якщо б можна було прожити життя заново, — він нічого б не змінив.

Як там у Ремарка: «Щастя — це найневизначніша річ на світі, яка йде за найдорожчою ціною...».

Він був щасливий і дорого заплатив за це. Найболочішими були спогади про Діану. Вона казала, що від любові народжується любов. Від їхньої любові народився тільки біль. Він завдав їй стільки болю... Цей біль палив йому груди, стукав у потилицю, наповнював її листи: «Якби ти знав, як боляче тебе кохати! З надриком, замисленням вітати від думок про тебе... утікати зі світу фантазій... Потім раптом торкнутися спогадом твоїх рук, волосся, вдихнути їхній колочий аромат, насолодитися дарованими долею хвилинами блаженного безмовного і неймовірного щастя. Відчуття гіркоти від думки «бути забутою», шукати нової зустрічі тільки для того, щоб побачити, почути, вдихнути... І, не зустрівшись, поринати в безодню розчарування, розганяючи рій немислимих фантазій...».

І останнє: «...Люди недосконалі — такими їх створив Бог. Світ постійно змінюється, шодня. Життя — ріка. Інколи бурхлива, що несе каламутні води, каміння, бруд. Якщо будеш борятися — можеш поранитися об скалки чийось розбитих бажань. Залишається тільки жити й любити це недосконале життя...»

Прийшов до пам'яті Харкін у лікарні. На тумбочці лежали піржки і апельсини, поруч сиділа Неля, змарніла, постаріла.

— Я ледь не вмер...

— Що ти, Львочку! — Неля поглядила його по зарослому щетиною обличчю. — Лікар сказав: трохи підвело серце. Ти скоро одужаєш. Скоро, скоро...

Після лікарні Харкін став тихим, розміреним, організував Товариство друзів тварин, куди тут же потяглися заможні дамочки. Посада, звичайно, дрібнувата для Льва Львовича, та що вдієш? Вік ще ніхто не відміняв.

Подейкують, нещодавно Його Левичність бачили на одному заході в оточенні власниць болонок, коллі і бультер'єрів, яких Львочка уводив в ступор своєю сайливою харизмою.

Переклад з російської
Данила КОНОНЕНКА

«Петриківка — перлина України» — книгу з такою назвою підготувало до друку дніпропетровське видавництво «ІМА-прес». Її автор — феодосійський письменник Євген Білоусов.

Художній розпис у культурі народів світу в усі часи посідав чільне місце. Візитівкою росіяні стали хохломські візерунки. Філігранно розмальовані шовкові тканини принесли славу японським та китайським майстрам. Неперевершений петриківський розпис став брендом України.

Подарункове повнокольорове видання накладом 5000 примірників, яке містить близько 300 ілюстрацій, популярно розповідає про витоки та сьогодення українського декоративного мистецтва. Вихід книги заплановано на березень 2014 року. Презентації пройнуть у Петриківці, Дніпропетровську, Києві, Фастові та Феодосії.

Пропонуємо увазі читачів уривок з нового твору.

ЛЕГЕНДА ПРО ПЕТРИКІВСЬКУ ВИШНЮ

Хто не знає про Петриківські вишневі сади?

Хто не куштував смачну солодку ягідку з берегів Чаплинки?

Тільки от не всі знають про її історію. А вона ось яка. Слухайте. Це було ще тієї пори, коли славний Петрик-козак тут не оселився. Жив собі в цих місцях на хуторі старий козак — удовець Остап. Було що згадати запорожцеві. Як Дніпром-рікою у походи на бусурмана ходив. Як списом та шаблею гострою землю рідну боронив.

Сяде собі у садочку під вишнею, люльку запалить:

— Ох, були часи!

Бандуру візьме — і понесе вітерешь луками думу сумну:

— Та літає орел, та літає сизий

По високій високості;

Ой плаче козак,

та плаче старенький

Що по своїй молодості.

Літа мої молодії,

Де ви ся поділи?

Ой чи в луки, чи в байраки

Геть від мене одлетіли?

Самотньо старому козакові. Якби не донька Оксана, то і життя — не життя. Обніме дівчина-красуня батька — очей не відвести. Усміхнеться — наче весна в серці! А хату квітами розпише — свято в домі! А намалює на печі вишні з листочками зеленими та голубом-птахом, то й зовсім думки сумні геть відлітають. Батько примружиться собі та у вуса наспівує:

— Сидить голуб на черешні,

А голубка на вишні,

Ой скажи, ой скажи, серце дівчино,

А що в тебе на мислі?

Хоча навіщо питати, коли й так все зрозуміло. Постукало у серце Оксани кохання. Обранець її — козак молодий Ярема. Стрункий він,

РЕПЛІКА

«ВИШНЬОВИЙ» ЧИ ВИШНЕВИЙ?

Такий заголовок зумовлений тим, що подія, до речі, дуже приємна, відбулася у дні, коли Україна готується широко відзначити 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка. А оскільки все відбувалося у вкрай русифікованій Одесі, то про цю дату навіть і згадки не було. Миськрада нарекла подію «акцією з відродження чеховського «вишневого» саду. А причетні до неї члени міської топонімічної комісії, директор департаменту культури Одеської міськради Тетяна Маркова, члени Всесвітнього клубу одеситів та керівництво Літературного музею, діючи всупереч уподобанням самого Антона Чехова, постаралися, щоб в українських вишнях навіть духу не було українського. Тож це була типова проросійська шовіністична акція, хоч і не така масова, як горезвісна «руські марші».

Ось як це було. Чинovníки мерії посадили на перехресті вулиці Торгової і бульвару Жванецького два вишневі саджанці. Поруч вони встановили табличку з написом (регіональною, тобто російською мовою): «На цьому місці на початку ХХ століття знаходився сад О. В. Васильєвої, історія продажу якого лягла в основу задуму п'єси А. П. Чехова «Вишневий сад». Ідею цю місцеві краєзнавці виношували більше семи літ. Один з них — завідувач музею Паустовського Віктор Глушак, який узяв участь в акції, розповів, що графиня Ольга Васильєва вирішила продати свій сад, щоб отримати кошти вкласти у створення протитуберкульозного санаторію. Вона познайомилася й потоваришувала з Чеховим у Ніщі, де перекладала англійською мовою його оповідання. Її розповідь про сад так схвилювала Чехова, що він у 1901 році спеціально відвідав Одесу й побував на цьому місці. «Нині ми лише означили цю місцину, — зазначила Тетяна Маркова. — Вона стане ще однією визначною пам'яткою міста, яку щодня відвідуватимуть приїжджі». А до 20-ої річниці заснування Одеси, яка відзначатиметься у 2014 році, тут висадять ще кілька дерев і встановлять гранітний пам'ятний знак, пообіцяла чиновниця.

Усе це було б дуже добре, аби українофобська влада Одеси, яка після відставки мера Олексія Костусєва аніскільки не змінилася, не використовувала цей новий туристичний об'єкт для пропаганди «руського міра». Тут же повсюдно можна бачити білборди з портретами класиків російської літератури і цитатами про красу й велич мови наших північних сусідів. Незмінною залишилася і вже згадувана тут топонімічна комісія, яка перейменувала цього року вулицю, що носила імена українських патріотів Івана та Юрія Лип. Літературний музей, який шороку до чергової Гуморини відкриває у своєму саду новий монумент, не вважає за потрібне шанувати тут свого земляка — блискучого сміхотворця Степана Олійника, який, до

що тая тополя. Міцний та дужий, наче дуб.

А Оксана! Що розумом, що красою дівочою — нема її краше. Та не дочекався старий батько весілля. Наскочили на хутір чужинці. Хату спалили та добро розграбували. Схопив Остап списа, та де там? Півсотні на одного — сили нерівні. Сковив Ярема на коня — так і його зустріла шабля ворожа.

Оксана, не дивись, що дівчина молода, з вилами на ворога кинулася. Її теж не пощадили загарбники.

А як курява за останнім грабіжником вляглася, поховали Оксану з Яремою в одній домовині. На могилі вишню посадили.

От осінь дощами прошурхотіла і

Ф. С. Панко. Легенда про Петриківську вишню

зима минула. Дивляться люди по весні, що то за диво:

— Вишенька молода пишним цвітом розквітла!

— Струнка та красива, як Оксана!

— Міцна, наче Ярема!

Того року дало молоде деревце плодів силу-силенну. Збирають їх люди, примовляють:

— Ягоди червоні-червоні, наче кров, що пролили Оксана з Яремою!

Куштують їх некапливо:

— Що за дивний смак!

— Які вони соковиті та солодкі!

— Ніде таких нема!

І посадили люди молоді паростки вишні у себе по домівках. Інші з них приклад взяли. Кажуть, що старі люди згадували:

— Як Петрик Іваненко тут оселився, першим ділом вишні посадив. Він ще тоді приказував:

— Щоб не забули ми минувшину!

І сам Петрик з дружиною за вишнями доглядав, і друзям наказував: — Не проста ця вишня. Вона — наша пам'ять!

А ще кажуть старі люди:

— Почали петриківські малювальниці влітати у візерунок зображення вишні Петриківської. Подивився на такий розпис і на тебе повіє аромат садів квітучих, вільний вітер безкрайнього Приорілля.

Якось відомий петриківський художник Федір Савович Панко каже:

— Наша вишня насправді навіть зовні незвичайна. Вона росте великими гронами. А намалюю я нашу вишню!

І створив чудову картину. А назву дав їй просту — «Легенда про Петриківську вишню».

Євген БІЛОУСОВ

м. Феодосія

СЛОВО ВЕЛИКОГО КОБЗАРЯ НА СТОРОЖІ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ

22 червня 1941 року світ був приголомшений повідомленням про зенацький напад фашистської Німеччини на Радянський Союз, до складу якого входила і Україна. Над нашим народом нависла смертельна загроза бути не лише закабаленим, а й знищеним. Свою трагічну долю добре усвідомлювали не лише дорослі, а й діти. Саме тому народи всіх республік, різних національностей стали на захист своєї Батьківщини, своєї землі, волі і незалежності. У найскладніші періоди свого життя кожен народ використовує для свого захисту найцінніші духовні скарби не лише сучасного, а й минулого. Український народ в отаких складних і відповідальних періодах завжди звертався до спадщини свого великого сина Тараса Григоровича Шевченка, який є найглибшим виразником його духовності та волелюбних устремлень. Слово Т. Г. Шевченка український народ завжди використовував у боротьбі за свою свободу і незалежність. Воно було також активною агітаційною і мобілізуючою силою з перших і до останніх днів Великої Вітчизняної війни. У дні жорстоких битв з фашизмом і сам поет ніби ожив і своїм полум'яним словом звертався до своїх внуків і правнуків:

*...вставайте,
Кайдани порвите,
І вражою злою кров'ю
Волю окропите!*

Полум'яні вірші Т. Г. Шевченка, в яких уславлювалися мужні захисники Батьківщини, були близькими і зрозумілими солдатам і офіцерам, особливо тим, що безпосередньо вели бої з загарбниками. Кожне слово поета, кожен його рядок закликав воїнів до боротьби, до подвигу, сприяючи цим самим утвердженню патріотичного духу серед народу. Особливо рідним і дорогим для воїнів фронту і працівників тилу був образ Матері в «Кобзарі» Т. Г. Шевченка, яка є символом правди, вірності і нескореності Батьківщини, а отже, і її народу. Чимало фронтівиків знали вірші поета напам'ять і в тяжкі хвилини декламували їх. Особливо популярною серед воїнів була поезія «Думи мої, думи мої», в якій змальовується образ Матері-України як вільної Вітчизни, яка завжди турбується про своїх дітей:

*Думи мої, думи мої,
Квіти мої, діти!
Виростав вас, доглядав вас —
Де ж мені вас діти?..
В Україну ідіть діти!
В нашу Україну,
Попідтигну, сиротами,
А я — тут загину.
Там найдете щире серце
І слово ласкаве,
Там найдете щирю правду,
А це, може, й славу...
Привітай же, моя ненько!
Моя Україно!
Моїх діток нерозумних,
Як свою дитину.*

Як же оці рядки великого поета-пророка співзвучні нашому неспокоїному і тривожному часові! Т. Г. Шевченко уже тоді передбачав, що тільки справжній, а не

паперовий суверенітет України надасть можливість вільного розвитку демократії, гуманізму, християнського милосердя, що тільки вільна людина зможе творчо працювати, удосконалювати себе і суспільство.

Рядки поезій «Кобзаря» згрівали солдатів у траншеях, примножували їхні сили під час запеклого бою і шалених атак. Фронтівики любили «Кобзаря» Т. Г. Шевченка і надсилали листи до видавництва, редакцій журналів, газет з проханням прислати їм на фронт оцю дорожку, всім людом у славу книжку, а коли цього не можна зробити, то хоча б надіслати будь-які твори поета. В одному з таких листів читаємо: «Здрастуйте, товариші! Ми просимо вислати нам «Кобзаря» Тараса Григоровича Шевченка... Нас, укра-

«Заповіту»: *Полк мав іти на штурм уранці,
От і зорі неясний світ...
Гуртом зібравшись у землянці,
Бійці співають «Заповіт».*

*Блищать штики
в тісному колі,
В куточку блима каганець:
Примружив карі, і поволі,
Про ті лани широкополі
Виводить тенором босць.
І в серці війна-онука
Гримлять Тарасові слова.
Гармати б'ють.*

*Горить віконце.
І завмира в землянці спів...
Благослови ж, Тарасе-сонце,
Священним гнівом земляків.*

В походах і боях «Кобзар» Т. Г. Шевченка передавався із рук в руки. Його читали мільйони людей у сірих військових шинелях. Багато віршів із «Кобзаря» бійці заучували напам'ять і виголошували їх як молитву перед боєм. Часто на сторінках са-

*непоборний воїн,
Маленьку книжечку —
дорогоцінний дар,
Пришліть на номер
пошти польової.*

Отаке щире вшанування творів Т. Г. Шевченка фронтівиками змушувало видавництва публікувати їх численними тиражами, щоб якоюсь мірою задовольнити духовний голод бійців і народу в їхніх кровопролитних боях за свою свободу і незалежність. Варто нагадати, що лише 13 видань творів Т. Г. Шевченка українською і російською мовами в роки війни нараховує більше 365 тисяч примірників.

У роки Великої Вітчизняної війни твори Т. Г. Шевченка видруковували навіть фронтівики та армійські видавництва. У 1944 році «Воєніздат» випустив збірник «Сини мої» на допомогу агітато-

Плакат 1942 року

інців, знаходиться... в підрозділі 37 чоловік. Три роки як з дому... Просимо Вас не відмовити в нашому проханні». Серед фронтівиків «Кобзар» Т. Г. Шевченка користувався такою повагою, що через право читати цю книгу сперечалися бійці між боями. Короткочасними володарями цієї книги були ті бійці, яких нагороджували за мужність і хоробрість, виявлені у боях з фашистами.

Ілюстрацією того, що вірші Т. Г. Шевченка виконували важливу функцію політичного, патріотичного і естетичного впливу на бійців фронту і населення тилу та окупованих ворогом районів, є лист фронтівика Коваленка до свого товариша: «Ти мені пишеш про Шевченка. Я його скрізь зустрічав: в Сибіру, в Заполяр'ї, в Ленінграді. Я з ним пройшов усю війну (у мене не було «Кобзаря», так я переписав дещо в зошит і читав при першій можливості). Читав казахам, киргизам, росіянам, мордвинам... В мене було гасло, «вічний закон», слова, які були завжди зі мною:

*Не вмирає душа наша,
Не вмирає воля...».*

Український поет Микола Нагнибіда у вірші «В землянці» просто, образно, хвилююче і правдиво відтворив те значення, яке мав для фронтівиків «Кобзар» Т. Г. Шевченка, зосередивши увагу на народності сваво-

мого «Кобзаря» біля поезій Т. Г. Шевченка бійці писали свої власні вірші, в яких висловлювали особисті враження від прочитаних творів поета. Одну із отаких солдатських поезій письменник Дмитро Косарик наводить у статті — «Знову Тарас німцями лиха натрас»:

*В таку годину, брате мій,
Молись по книжечці оцій,
То їй-же Богу, легше стане,
Надія в душу тобі гляне,
Посилить віру в праве діло,
І в бій тоді іди вже сміло
За щастя й волю України.
І вір, що правда на загине,
Зерно, яке посієш ти, —
Зійде, зросте і дасть цвіти!*

Про могутній духовний вплив віршів «Кобзаря» Т. Г. Шевченка на народ, зокрема на бійців фронту, майстерно розповідає Марія Грудницька в поезії під назвою «Лист», стверджуючи її змістом, що без творів геніального поета та його світлого образу не змогли б бійці так героїчно воювати, так відчайдушно битися з ворогом, не змогли б, мабуть, і вижити в отих нестерпних умовах жакливого війни:

*І от я прошу вас,
пришліть мені «Кобзар»,
Пришліть живе,
могутнє слово бою.
Нехай сильніший буде мій удар,
Нехай міцніше
я стискаю зброю.
Пришліть мені,
пришліть мені «Кобзар»,
Я з ним могутній*

рам у серії «Библиотечка красноармейца». Назва збірника «Сини мої» і заклики «Смерть німецьким окупантам» красномовно засвідчує мету видання і його спрямування.

В роки Великої Вітчизняної війни видавалися лозунги і плакати на слова Т. Г. Шевченка. Особливої уваги в цьому жанрі заслуговує мистецтво народного художника СРСР В. Касіяна, яке було підпорядковане єдиній меті — перемозі над фашизмом. У 1942-1943 роках В. Касіян створив серію плакатів на слова Т. Г. Шевченка, який дав назву — «Гнів Тараса — зброя перемоги».

Закликом до воїнів, до свого народу і народів світу звучить плакат, на якому змалювано жакливу картину, властиву для «нового порядку», заведеного гітлерівцями на тимчасово окупованих наших землях. Фашисти жнуть, мов худобу, наших людей на каторгу до гітлерівської Німеччини. З гнівом дивиться на це глумління над своїм народом великий поет України і немов промовляє до своїх внуків і правнуків:

*Не дайте матері, не дайте
В руках у ката пропадать!*

У тяжкі воєнні роки вогненне і гнівне слово поета було гострою зброєю в боротьбі з різного роду зрадниками свого народу, які плазували перед окупантами або ж свідомо ухилялися від фронту,

відсиджувалися в тилу. Отаких покидьків поет таврує гнівними словами:

*За шмат гнилої ковбаси
У вас хоч матір попроси —
то віддасте.*

На одному з плакатів воєнного часу зображено постать отакого відступника, який з переляку плазує перед гітлерівцями лише тому, щоб зберегти своє негідне життя, а під ним цитовані вище рядки великого Кобзаря.

Окремі видавництва випускали листівки на слова Т. Г. Шевченка, які розповсюджувалися серед бійців Червоної Армії, партизанів та населення, особливо в окупованих гітлерівцями районах. На одній з таких листівок зображено портрет Т. Г. Шевченка на фоні Дніпрельстану, а під ним підпис:

*Здається, кращого нема
Нічого в світі, як Дніпро,
Та наша слава Україна.*

Знаним і дорогим було слово Т. Г. Шевченка і серед партизанів та підпільників, які діяли у ворожому тилу. Поезією і образом Кобзаря захоплювалися народні месники, імена яких стали відомими світові.

Уяву учениці середньої школи м. Москви Зої Космодем'янської «полонить трагічний і жертвенний образ Чернишевського і Шевченка, вона мріє подібно до них послужити народній справі».

Мати керівника підпільної комсомольської організації «Молода гвардія» Олега Косового у своїх спогадах зазначає, що Олег любив багато читати. Серед улюблених його письменників був і Тарас Григорович Шевченко.

Партизанські загони часто називалися іменем українського поета, а його «Кобзар» оберігався як дорога реліквія, за якою полювали фашисти, і коли віднаходили цю книгу або портрет Т. Г. Шевченка, то такої людини загрожувала смерть без будь-якого допиту і суду. Гітлерівці настільки боялися слова Т. Г. Шевченка, що намагалися знищити його могилу разом з прахом. Але цю завданням наступачі війська Червоної Армії.

Постійно перебуваючи з народом, живучи в його серцях, Великий Кобзар України в роки війни своїм словом відстоював рідну землю від фашистської навали, перебував, отже, на сторожі своєї Вітчизни — України, свого народу.

Поезія Т. Г. Шевченка актуальна і дійова і в наші дні. Поет і сьогодні перебуває разом з народом, утверджуючи своїм словом незалежність і суверенітет України на засадах справжньої демократії, гуманізму і християнської моралі. Про величну вагу слова поета для українського народу, який закликав завжди любити Україну, любити її «во время люте, в останню тяжку минуту за неї Господа молити», доречно писав поет-академік М. Т. Рильський:

*Так, ти живеш у наші дні,
Ти з нами в праці і в борні,
Ти з нами ідеш*

*до сонця сходу,
Ти правди й вольності
пророк...*

П. М. КИРИЧОК,
доктор філологічних наук,
професор Таврійського
національного університету
ім. В. І. Вернадського
(З архіву «КС»)

ШЕВЧЕНКІАНА ПОПОВНИЛАСЯ НОВИМИ КНИЖКОВИМИ ВИДАВАННЯМИ

Державний комітет телебачення і радіомовлення України реалізує план заходів з підготовки та відзначення 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка та 150-річчя від дня його перепоховання, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України 2 березня 2011 року. Як повідомляє прес-служба Держкомтелерадіо, в рамках програми «Українська книга» 2013 року вже випущено такі книжкові видання, присвячені творчій спадщині Кобзаря:

— факсимільне видання унікальної рукописної збірки поетичних творів Тараса Шевченка «Три літа» (Державне підприємство «Спеціалізоване видавництво «Либідь»);

— збірка вибраних поезій Т. Г. Шевченка в перекладі англійською мовою «Taras Shevchenko. Kobzar» (Державне підприємство «Державне спеціалізоване видавництво «Мистецтво»);

— 8-й та 9-й томи Повного зібрання творів у двадцяти томах: «Мистецька спадщина. Живопис і графіка. 1843–1847» та «Мистецька спадщина. Живопис і графіка. 1847–1850» (ДП «НВП «Видавництво «Наукова думка» НАН України»);

— тритомне документально-хрестоматійне видання «Тарас Шевченко та його доба» (ТОВ «Видавництво Фоліо»).

Ці книги поповнили фонди публічних загальнодоступних бібліотек та спеціальних бібліотек навчальних закладів, музеїв, установ, підприємств та організацій. Частина наряду відповідно до читачького призначення передано культурно-просвітницьким товариствам національних меншин України та іншим установам і організаціям для забезпечення загальнодержавних потреб.

За сприяння Держкомтелерадіо України до ювілейної дати буде також забезпечено випуск 3-го та 4-го томів «Шевченківської енциклопедії», альбому репродукцій художніх творів Т. Г. Шевченка «Тарас Шевченко. Мистецька спадщина», збірки перекладів польською мовою 260 поетичних творів Тараса Шевченка «Kobziarz», факсимільного випуску творів Шевченка «Чигиринський Кобзар і Гайдамаки» тощо.

Як відомо, 2014 рік оголошено Рокком Тараса Шевченка. Ювілей видатного митця широко відзначатиметься в Україні та за її межами. Книжкові видання, які будуть випущені в рамках програми «Українська книга» 2013 року, гідно представлятимуть літературну і художню спадщину видатного українського поета під час численних наукових конгресів, форумів, конференцій, виставок за участі не лише представників української спільноти, а й світової громадськості.

ПЕТРУ ВОЛЬВАЧУ — 75!

Від імені творчого об'єднання українських письменників КРО НСПУ, Сімферопольської міської «Просвіти», редакції «Кримської світлиці» щиро вітаємо Вас, шановний Петре Васильовичу, голову Кримської філії НТШ, знаного вченого-симиренкознавця, письменника, громадського діяча зі славним ювілеєм — 75-річчям!

Бажаємо Вам життєвої і творчої наснаги, радості, добра і миру, міцного здоров'я на многі благодатні літа!

Михайло ВИШНЯК,
голова ГОУП КРО НСПУ
Павло ВЛАСЕНКО,
голова Сімферопольської міської «Просвіти» ім. Тараса Шевченка
Віктор КАЧУЛА, головний редактор газети «Кримська світлиця»

З ТИХ, ЩО НЕ БОЯТЬСЯ ЙТИ ПРОТИ ВІТРУ...

...Ще в свої молоді роки, працюючи на той час у Мелітопольському науково-дослідному інституті зрощувального садівництва, Петро Вольвач зробив свій перший справжній громадянський подвиг у справі повернення із забуття перетвореного в чагарник степу з палочим сонцем і суворими морозами у квітучий та щедрий сад. Мені вдалося знайти в забутих і майже недоступних документах тодішньої тоталітарної влади повністю підготовлений та узгоджений з усіма інстанціями, у тому числі цензурними, рукопис книги П. Вольвача про діяльність А. В. Корвацького «На півдні, за шляхом Муравським», яка тоді так і не побачила світ. У ті далекі сімдесяті роки Ви, Петре Васильовичу, виявили неабияку мужність та витримку, коли Вас за правдиве слово про давню історію садівництва у Мелітополі заслухували в компартійних кабінетах різного рівня, намагаючись всіма засобами змінити Вашу непохитну позицію.

Ви тоді ще не могли до кінця зрозуміти причину того шаленого опору номенклатури, яка відчайдушно та затято не хотіла сприймати

очевидне: промислове та дослідне садівництво виникло на Мелітопольщині в останній чверті XIX століття, а вже на початку XX століття мелітопольська черешня експортувалась у величезній кількості в країни Західної Європи, в тому числі у Німеччину, Італію, Австрію, Францію і навіть в США. До цього часу в Парижі, на одній з центральних його вулиць збереглась з 1893 року назва магазину — «Мелітопольська черешня», бо його власники добре пам'ятають та шанують свою історію. Тепер, з вершини сьогодення, стало зрозумілим, чому партійні та інші керівники наполегливо фальшивили історію, виходячи з того, що черешня як промислова культура з'явилась у Мелітополі тільки на початку тридцятих років минулого двадцятого століття. Ось вийшли, за їхнім твердженням, якось випадково наукові співробітники шойно створеної на пустоті місці садівничої станції в пустельний степ у 1933 році, а там виростало саме собою дерево черешні. І кмітливі садівничі науковці уже через рік створили перший сорт мелітопольської черешні. Дива та й годі. І ця брехлива легенда жила так багато років, тому що за нею була пошана та нескінченна низка звань, почестей та найвищих нагород тодішньої держави для керівників інституту. Звичайно, було багато свідчень, що спростовували ці надумані вигадки. І Ви їх, Петре Васильовичу, побачили з самого початку своєї плідної роботи на цій садівничій станції. Це були старезні черешні, які росли на території колишніх садів доктора Андрія Корвацького, для поли-

ву яких ще у XIX ст. він збудував свердловину. А найголовніше — пагорб з кримською сосною серед саду Мелітопольської садстанції, на якому знаходиться занедбана та забута могила садівничого таврійського посушливого степу лікаря А. В. Корвацького. Знаючи Вас як прискіпливого та твердого у своїх переконаннях дослідника, я добре розумію, що Ви знайшли в собі сили зробити ризикований, але дуже потужний виклик тій владі, яка породила цю страшну історичну несправедливість і продовжувала створювати неправдиві міфи... Зрозуміло, що тодішні партійні діячі та представники офіційної влади не могли залишити поза своєю увагою Вашу плідну діяльність щодо повернення із забуття видатних історичних постатей. Вони зробили все, щоб Ваше життя в місті Мелітополі зробити нестерпним. Знаю, що Ви були вимушені залишити його...

З притаманною Вам енергією, маючи незрівнянний талант письменника та невтомного і послідовного дослідника, з молодих років Ви відтворювали у своїх численних книгах діяльність основоположника українського промислового садівництва Л. П. Симиренка та всієї його родини. Перевиданий завдяки Вам перший том Л. П. Симиренка «Крымское промышленное плододство» став доступним для зацікавлених фахівців. З надзвичайно великими труднощами Вам вдалося вирішити питання видання другого тому цієї книги, який ще ніколи не був надрукований. Вінцем Вашого натхнення і наполегливості є відновлена Симиренківська родинна церква Святої Трійці та сімейний цвинтар Симиренків у с. Млієві. Попереду ще багато справ. Бажаю Вам, фундатору історії садівництва України, нових творчих пошуків. Стрімко Вам ходи, вельмишановний Петре Васильовичу, на довгі літа!

Володимир РІЗНИК,
головний державний санітарний лікар, почесний громадянин м. Мелітополя, краєзнавець

П. Вольвач і В. Різнюк (праворуч)

ЮВІЛЕЙНА ПРЕЗЕНТАЦІЯ

Минулої п'ятниці Кримська філія Наукового товариства ім. Шевченка та Кримський незалежний центр політичних досліджень і журналістів спільно з Кримською республіканською бібліотекою ім. Ісаїла Гаспринського провели презентацію перевиданої відомим симиренкознавцем, академіком УЕАН, лауреатом премії ім. Л. П. Симиренка, заслуженим діячем науки і техніки Петром Вольвачем книги «Витоки промислового садівництва» (К вопросу о промышленном плододстве). Видання здійснено до 125-річчя виходу в світ цієї праці. (Видавництво «Доля» 2012 р.)

Захід проводився в рамках щорічних Симиренківських читань, передбачених Постановою Верховної Ради України «Про вшанування пам'яті видатних українських вчених-садівників та помічників Л. П. Симиренка та В. Л. Симиренки» (7 лютого 2002 р., № 3067-III). Певною мірою зазначене видання та його презентація були присвячені також 75-літтю від дня народження симиренкознавця та 50-літтю його наукової діяльності.

Академік Української екологічної академії наук (УЕАН), дійсний член Наукового товариства ім. Тараса Шевченка, доктор філософії в галузі біології, лауреат премії ім. Л. П. Симиренка НАН України та ім. Дмитра Нитченка Петро Вольвач — автор понад 300 наукових праць, в тому числі 20 монографій та кількох сотень науково-популярних та громадсько-політичних публікацій.

Перевидана праця класика вітчизняного садівництва Л. П. Симиренка не втратила актуальності не лише для сучасного українського, але і світового садівництва. В ній вперше у світовій науці сформульована наукова концепція сучасного високоінтенсивного садівництва.

Геніальний вчений ще 125 років тому ввів у світову садівничу науку такі засадничі сучасні терміни, як «промисловий сад» та «промисловий сорт». Він детально опрацював також наукові та виробничі вимоги, яким мають відповідати «промисловий сорт» та «промисловий сад».

Учений запропонував цілу низку сортів яблуні та груші, які на той час мали впроваджуватись у різноманітних природно-кліматичних умовах України. Він першим серед садівників тогочасної Російської імперії привернув увагу виробників до кримськотатарського сорту яблуні Сари синап.

Багато сортів, рекомендованих Л. П. Симиренком, ще й донині вирощується як в промислових, так і в аматорських садах України. Зазначена праця має неабияку цінність не лише для науковців, але й виробників. Вона буде також корисною для студентів середніх та вищих садівничих навчальних закладів.

АКАДЕМІКУ ПЕТРОВІ ВОЛЬВАЧУ

Хтось про Париж плекає мрії,
Хтось їде в Київ,
Хтось — у Львів...
А він — у Симиренків Млієв, —
У царство квітів і садів.

Він тут, як вдома.
Тут — він рідний,
Бо рід оцей йому зрідні.
Він Симиренка том солідний
Привіз. Труди його і дні.

В Криму він перевидав том цей,
Знайшовши ветхий екземпляр.
Для нього Симиренко — сонце,
Його учення — Божий дар.

Він сам учений-садівничий —
Плекає свій науки сад.
Він з тих, хто діє, а не хниче,
Хто не відступиться назад.

За долю неньки-України
Болить завжди його душа.
На поклик серця, а не чину,
В Криму очолив НТШ.

Він рідну мову захищає
Від яничарів і заброд.
Він — словом, ділом патріот,
І в цьому сенс життя вбачає.

Він серцем ширший чоловік,
Йому я душу відкриваю,
Його я другом називаю
І не на день, на цілий вік!

Він — України справжній син.
Для справ нових бажаєм сили.
З нагоди славних роковин
Для нього ці рядки вродились.

Живи, наш друже-ювіляр,
На радість нам ще довгі роки,
Хай пломєніє серця жар,
Хай у душі кипить неспокой!

Данило КОНОНЕНКО

ШЛЯХОМ НЕЗРАДЖЕНОЇ ЮНІ

Як людину і некабінетного вченого — біолога та садівника Петра Вольвача знаю віддавна, як мовиться, ще з часів туманної студентської юності. І не дивно, в ті, нині далекі 50-60-ті роки минулого віку, обидва селянські сини, спілкувалися безпосередньо, бо мій Кримський педагогічний інститут ім. М. В. Фрунзе та його Кримський сільськогосподарський знаходились поруч у Сімферополі та на одній вулиці. Тоді побутувала думка: найбільше дівчат у педвузі. І одного разу наш студент-філолог Василь Богучий запросив на «вечірку» «сільгоспників» — Петра Вольвача, Миколу Горбовича та Валентина Негоду. Пізніше й справді склалась одна сім'я: Микола Горбович одружився з моєю однокурсницею Ніною Сягайло.

Інша річ — щодо поетичної творчості. За своєю скромністю автор не афішував своїх поезій, навіть вважав їх недоскональними. Ось що він сам пише з цього приводу про літературний гурток у сільгоспінституті у своїй статті до збірки «Рубікон» («Самвидав», Сімферополь, 1999): «Гуртком опікувалися відомі кримські поети Олександр Лесін і Борис Серман. Саме вони досить схвально поставилися до моїх оприлюднених віршованих опусів». Чи в кожного початківця могла виникнути така велика нем'яка самокритика?

А писати тоді молодим було дуже нелегко. Невгомона цензура нікала повсюдно: «Кабы чего не вышло»? Не спало й невспинне КДБ. За те, що автор кілька років редагував студентську газету, декілька випусків якої було зроблено українською мовою, — це явище стало в 1960 році предметом обговорення такої «зухвалості» на одному із засідань інститутського парткому.

А далеко ходити не треба було: я і Петро Вольвач, студенти, написали тоді статтю про стан української літератури і книгороторгівлі в Криму і відіслали в Київ у «Літературну газету», яка спромоглася дати лише витримки з неї аж... в два абзаци. А я тоді був ще й активним критиком-початківцем і від такої «приязні» могли б і руки опуститися; та в наступному номері цієї газети Станіслав Тельнюк таки «пробив» мою статтю «Росіяни — Шевченкові».

І Петра Вольвача не зупиняли гоніння, хоча рядки, написані ним у 1971 році, не могли тоді бути надруковані загалом:

*Нас всіх украдено у тебе, Україно,
Тебе ж украдено у кожного із нас.
Блукаєм ми століттями окрадені
По всіх світах, Сибірах, Соловках.*

Аби у прискіпливого читача не склалося однобоке враження, зауважу: то була система незалежно від національності. Третію частину молодих поетів, що писали російською, — Володимира Ленцова, перша збірка якого «Доверие» після її виходу вчинила неабиякий мистецький ажіотаж; Валерія Рубінш-

тейна, вірш якого «Серебряные парни» завдяки композитору Льву Перевеслову став пісню, котра відразу заволоділа всіма мистецькими колективами у Криму.

У молодого тоді поета Петра Вольвача склався свій погляд на поезотворення, чужий традиціоналістам та «пуристам» (чистюлям) від літератури. Він творив емоційно і його вірші не відшліфовувалися за столом, про що він казав: «Справу цю чомусь я вважаю нудотно-ремісничкою».

Та досить апелювати хоча б до поетичної творчості Й. В. Гете, котрий не завжди дотримувався рівноскладовості у віршових рядках. І це не було архітектонічною деструкцією, бо превалювала думка і образ.

Окрилений здобуттям Україною Незалежності в 1991 році, П. Вольвач у вірші «Україна скинула кайдани» натхненно пише пером серця: *В Україні — зоряні дороги,
В Україні — свій космічний шлях.
Ти здолаєш рабство та погрози,
Будеш жити, мати, у віках!*

І ніби апелюючи до слів Т. Г. Шевченка про «рабів отих німих», на сторожі яких він хотів поставити своє слово, П. Вольвач через кілька років справедливо і безжално критикує «ягнать отих сліпих»:

*Сліпі сини збомжілої України,
Все реміжаєте по стайнях, як воли,
Та й поганяють вами, мов худобою,
Все ті ж вожді й злочинні пахани.*

(«Сліпі сини збомжілої України»). А ось і новий ракурс поетичної творчості Петра Вольвача — دیدичі вірші (збірка «Лісові друзі», видана недавно в Мелітополі, де свого часу після кадебітської депортації з Києва працював наш автор). Її твори, котрі часто є просто афористичними, вдало доповнюють талановиті малюнки художника О. І. Гончарова. Ну от, хоча б «Мурка на полюванні»:

*Пшла Мурка полювати
Й не прийшла додому.
Стріла в полі мишку сіру,
А та — шурх у нору.
Вже дві нічки на стерні
Мурка, знай, ноує,
Причавшись біля нірки,
Хвостика чатує.*

Що ж! Промовисто і відрадно, що у кримського поета Василя Ланського з'явився побратим на цій нині необробленій ниві у Криму.

На багато віршів поета написано і пишуться композиторами пісні. Та ще він продовжує свою почесну громадську діяльність на розві українистики, заслужено будучи лауреатом премій і державних нагород, вірний ідеалам своєї клекотливої і багатобарвної юності. За вагомий внесок в українську літературу та наукову публіцистику Петра Вольвача в 2012 році прийнято до лав Національної спілки письменників України.

Федір СТЕПАНОВ,
член НСПУ, лауреат премії ім. О. Гончара

м. Сімферополь

АНОНС! Дивіться в авторській програмі Олександра Польченка «Рідна хата» телерозповідь про академіка-ювіляра, голову Кримської філії НТШ, знаного симиренкознавця, публіциста, поета, громадського діяча П. В. ВОЛЬВАЧА. ДТРК «Крим», 22 грудня, поч. о 17.45, повторення — 25 грудня, поч. о 10.00.

НАП'ЄМОСЬ ВОДИЦІ З ГРІНЧЕНКІВСЬКОЇ КРИНИЦІ!

Під таким гаслом у Севастопольському міському гуманітарному університеті відбулися другі студентські Грінченківські читання.

Майбутні словесники намагалися розкрити велич Бориса Грінченка як основоположника сучасної лексикографії, фольклориста, етнографа, прозаїка, поета-лірика, байкаря, драматурга, перекладача.

Приємно вразили учасників читань упевнені спроби першокурсників торувати шлях до університетської науки. Студії Єлизавети Руснакової та Ірини Усанової про лексикографічну діяль-

ність та розробку питань українського правопису відзначалися глибиною розкриття та науковою новизною.

Студенти другого курсу розкрили специфіку літературної творчості Грінченка. У доповідях аналізували майстерність малих епічних форм, жанрові особливості байок Бориса Грінченка, психологічне вмотивування проблем самотності та беззахисності людини, засіб відображення світогляду персонажів тощо. Прозвучали й вірші виразного читання ліричних та прозових творів Грінченка.

Особливе зацікавлення уча-

сників заходу викликали повідомлення про започаткований у Київському міському гуманітарному університеті ім. Б. Грінченка проект «СловОпис», народжений саме в студентському середовищі. До такої діяльності їх надихнув «Словарь української мови» Бориса Грінченка.

Були показані окремі відеоблоги, які не могли не зацікавити сучасних студентів-філологів. Перейнявши естафету від киян, студенти другого курсу спеціальності «Українська мова і література» Севастопольського міського гуманітарного універ-

ситету продемонстрували результати своєї роботи — презентацію слів «хібстер», «доля» та «шарітися».

Безумовно, проект має дуже шляхетну мету, бо залучає студентів до шанобливого сприйняття українського слова. Завідувач кафедри української філології Олена Попова бачить розвиток «СловОпису» в студентських благах, а можливо, й у розробці нових форм демонстрації не лише лексики, а й граматичних правил української мови.

Тамара ЛОЗА

На фото: учасники Грінченківських студій

ДЯКУЄМО ЗА ЗУСТРІЧ!

До 65-ої річниці Всесвітньої декларації прав людини у Грушівську загальноосвітню школу з метою зустрічі зі старшокласниками завітали доцент, кандидат юридичних наук, заслужений юрист Автономної Республіки Крим, методист вищої категорії відділу стратегічних і пріоритетних напрямків Кримського центру перепідготовки і підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств і організації при Раді міністрів АРК Роман Юхимович Савонюк та головний юрист центру Тамара Вікторівна Скар.

Роман Юхимович поговорив із старшокласниками про права та обов'язки людини, компетентно відповів на запитання учнів. Наприкінці зустрічі найактивнішим старшокласникам були вручені газети зі статтями та авторграфами автора. Нам дуже сподобалась зустріч із Романом Юхимовичем та Тамарою Вікторівною. Учні, які мріють пов'язати своє життя з юриспруденцією, одержали багато інформації про майбутню професію. Як згадує вчитель історії та української мови Василь Прокопович Реутенко: «За історією нашої школи така зустріч відбувається вперше». А працює Василь Прокопович у нашій школі з 1966 року.

Колектив школи щиро вдячний за можливість поспілкуватися з висококваліфікованими фахівцями, професіоналами своєї справи, цікавими людьми. Маємо надію на те, що зустрічі такого рівня стануть традиційними у нашій школі.

Діана ХАКНАЗАРОВА, Асіє АДЖИГАФАРОВА, учениці 11 класу Грушівської школи, м. Судак

«ВІДДАВ СЕБЕ Я ПРАЦІ БЕЗ ВАГАННЯ, Я ЙШОВ ТУДИ, ДЕ РОЗУМ ПОСИЛАВ...»

Борис ГРІНЧЕНКО

9 грудня виповнилося 150 років від дня народження Бориса Дмитровича Грінченка — українського поета, прозаїка, перекладача, педагога, літературознавця, мовознавця, громадського діяча. Є імена, які з гордістю вимовляє, пам'ятає і шанує людство. До них належить і ім'я великого українця Бориса Дмитровича Грінченка. Його життя і творчість гідні подиву, а невтомна титанічна діяльність, освячена любов'ю до України, викликає захоплення не одного покоління українців. Усе своє недовге життя, всього 47 років, Борис Грінченко віддав невтомній праці на благо української культури. «Він більше працював, ніж жив», — говорили про нього сучасники.

Постать Бориса Грінченка в історії української культури унікальна. Він був чи не останнім вітчизняним діячем новітньої доби, якого з повним правом можна назвати вченим-енциклопедистом за різноманітність і значущість його наукових досягнень. Письменник, педагог, літературознавець, лексикограф, етнограф, історик, фольклорист, публіцист, видавець, популяризатор науки, соціолог, перекладач, бібліограф, громадсько-культурний діяч — ось далеко не

повний перелік іпостасей Бориса Грінченка, в яких він отримав загальне визнання.

Якщо врахувати, що він через важкі життєві та сімейні обставини не зміг здобути фундаментальної освіти, був фактично самоучкою, і всі наукові досягнення — це результат невтомної самоосвіти, титанічної праці і самопожертви, то слід визнати, що Борис Грінченко — це дійсно феноменальна особистість. Але перш за все Борис Дмитрович був палким патріотом України, заради неї він жив і творив.

Бібліотека-філія № 7 ім. Т. Г. Шевченка ЦБС для дорослих м. Сімферополя провела літературно-мистецьку композицію «Великий трудивник на ниві національної культури» для учнів 6 класу ЗОШ № 18. Школярам розповіли про бібліотеку ім. Т. Г. Шевченка та її послуги, представили тематичну полицю, присвячену письменнику: «Борис Грінченко — видатний український письменник, громадсько-політичний діяч, вчений».

Бібліотекар Наталя Садій ознайомила учнів з біографією і творчістю письменника. Школярі читали вірші та байки Бориса Грінченка. Була проведена вікторина за творчістю письменника. Із заключним словом виступила вчитель української мови та літератури Н. Є. Бацких.

Наприкінці зустрічі учні записалися в бібліотеку і взяли книги, які їх зацікавили.

Наталя КАРЖАВІНА,

завідувач бібліотеки-філії № 7 ім. Т. Г. Шевченка

Севастопольське об'єднання Всеукраїнського товариства «Просвіта» ім. Тараса Шевченка з сумом повідомляє, що після тяжкої хвороби 5 грудня відійшла у вічність літературний критик, громадський діяч

Світлана Тимофіївна ДОРОШЕНКО

Народилася С. Т. Дорошенко 11 листопада 1937 року в місті Скадовську Херсонської області в робітничій сім'ї. Згодом родина переїхала у місто Первомайськ Миколаївської області.

У 1951 році Світлана закінчила місцеву восьмирічну школу і вступила на навчання до Первомайського педагогічного училища. В 1955 році здобула професію учителя початкових класів. Трудодіяльність розпочала в

Маншуровській початковій школі. З 1957 до 1961 року працювала в Березовській школі-інтернаті для сиріт та навчалася на заочному факультеті філології Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. З 1964 року тривалий час працювала у місті Торезі Донецької області учителем української та російської мови і літератури. З 1997 року розпочала свою громадську діяльність в Севастопольському міському об'єднанні Всеукраїнського товариства «Просвіта» ім. Тараса Шевченка спочатку спеціальним кореспондентом газети «Дзвін Севас-

тополя», а потім заступником головного редактора. Обиралась членом ради об'єднання «Просвіта», членом правління, а з 2011 року обрана відповідальним секретарем, заступником голови об'єднання. Світлана Тимофіївна — активіст Севастопольської української літературної спілки, ініціатор створення Севастопольського видавництва «Просвіта», а з 2012 року — технічний редактор цього видавництва. Серед просвітян і літераторів здійснювала навчання з культури української мови.

Світлана Дорошенко — учасник громадсько-політич-

них процесів, пов'язаних з низкою форумів, конференцій і мітингів у Севастополі. Неодноразово делегувалась до м. Києва для участі в з'їздах громадськості, призначалась на відповідальні посади до виборчих комісій.

Створила власний доробок лекцій з життя і творчості видатних письменників України, здійснила десятки публікацій у газетах «Слово Просвіти», «Нація і держава», «Кримська світлиця», «Дзвін Севастополя» та видала книгу «Творчість Володимира Чорномора». Вона неодноразово заохочувалась грамотами управління освіти і

управлінням культури Севастопольської державної адміністрації, а також низкою відомчих почесних грамот, дипломів та відзнак «Ветеран праці», «90 років прапора України», «Будівничий України».

З почуттям важкої, неоправданної втрати, просвітяни Севастопольського об'єднання Всеукраїнського товариства «Просвіта» ім. Тараса Шевченка висловлюють щирі співчуття родині Світлани Тимофіївни — її мамі, рідним і близьким.

Прощання з покійною та погребіння відбулося 7 грудня на цвинтарі міста Первомайськ.

ДО 120-РІЧЧЯ МИКОЛИ ХВИЛЬОВОГО

13 грудня минуло 120 років від дня народження Миколи Хвильового (справжнє прізвище Микола Григорович Фігільов) — українського прозаїка, поета, публіциста.

За сприяння Міністерства культури України у Національному музеї літератури України відбувся літературний вечір з нагоди віншування видатного майстра українського слова.

Микола Хвильовий вписав своє ім'я в українську історію як геніальний письменник, поет, публіцист, основоположник пореволюційної української літератури. Він залишив собі значну кількість літературних творів — прозових, поетичних, критичних, публіцистичних, а його постать стала символом бурхливого революційного руху.

У виконанні народної артистки України Лариси Хоролець та Михайла Мерзлікіна прозвучали уривки з творів Миколи Хвильового «Іван Іванович» та «Арабески».

Чудовим музичним фоном вечора стали твори відомих українських композиторів Миколи Лисенка, Семена Гулака-Артемовського, які виконали лауреат всукраїнських конкурсів Ольга Ващук та соліст Національної опери України заслужений артист України Михайло Кіришев.

Присутні на вечорі глядачі мали також можливість ознайомитися з експозиціями, присвяченими творчості Миколи Хвильового.

ПЕРЕМОГЛА ДРУЖБА!

У ФЕОДОСІЙСЬКІЙ СПЕЦІАЛІЗОВАНІЙ ШКОЛІ № 2 З ПОГЛИБЛЕНИМ ВИВЧЕННЯМ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ З ЧУДОВИМ СПОРТИВНИМ НАСТРОЄМ ПРОЙШЛИ ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНІ ЗМАГАННЯ, ПРИСВЯЧЕНІ ДНЮ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ. У ЗМАГАННЯХ ВЗЯЛИ УЧАСТЬ КОМАНДА ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ-КОНТРАКТНИКІВ «ГВАРДІЄЦЬ» ГВАРДІЙСЬКОГО СЕВАСТОПОЛЬСЬКО-ФЕОДОСІЙСЬКОГО ЗЕНИТНОГО РАКЕТНОГО ПОЛКУ І КОМАНДА УЧНІВ 11-Х КЛАСІВ — «СИЛА».

Головна мета заходу — військово-патріотичне виховання молоді і підростаючих поколінь, підвищення цивільної активності учнів, підвищення стимулу до здорового способу життя і підготовка юнаків до служби в лавах Збройних Сил України. Змагання відвідали ветерани і військовослужбовці гарнізону. Серед них — представники об'єднаного військкомату Феодосії на чолі з військкомом підполковником Віталієм Шпицею, учасник бойових дій в Афганістані Михайло Смирнов. Спортивну команду воїнів представив начальник фізичної підготовки полку гвардії капітан Сергій Косенко.

Хлопці пройшли ряд досить складних випробувань, в яких проявили знання, силу, вправність, спритність і кмітливість. Серед конкурсів були «Бойова тривога» — спортивна естафета, «Переправа», «Спортивні рекорди» — підтягування, надання медичної допомоги (перев'язка голови пораненого), «найсильніший» — перетягування каната. Голова журі підполковник Віталій Шпиця зазначив:

— Учасники змагань не шкодували сил, кожен бажав показати свою відмінну спортивну форму. У безкомпромісній боротьбі команди набирали очки і бали. Загальний підсумок змагань — перемогла дружба!

«ОБЛИЧЧЯМ ДО ПРИРОДИ»

Не встигли потьмяніти захоплюючі враження учнів молодшої школи сімферопольської гімназії № 9 після зустрічі із соколом — мешканцем зоокуточка Дитячого парку, як гімназію відвідав новий дивовижний птах — пугач.

У рамках цільової комплексної програми «Життя за законами гуманізму» бібліотеки-філії № 4 ім. М. М. Коцюбинського Централізованої бібліотечної системи для дорослих м. Сімферополя та Екологічного тижня, організованого в гімназії № 9 спільно з Дитячим парком, було проведено для учнів 4-х класів (викладачі Г. І. Ковальова, І. Г. Томілова) ЕКОЛОГО-КРАЄЗНАВЧУ ГОДИНУ «ОБ-

ЛИЧЧЯМ ДО ПРИРОДИ». У програмі заходу були інтерактивна вікторина «Тваринний світ: загадковий і незвичайний», зоокросворд «Світ тварин», виставка-роздум «Подорож екологічною стежкою».

Взаємодія з соціальними інститутами, що мають екологічне спрямування, безумовно, підвищує значущість проведених заходів. А надання можливості побачити мешканця дикої природи допомагає виховувати в дитині усвідомлення необхідності дбайливого ставлення до навколишнього середовища. Разом з працівником зоопарку зоологом Костянтином Шабатовим хлопці та дівчата провели екологічну екскурсію в зоокуточок сімферопольського Дитячого парку, познайомилися з його мешканцями.

Ірина РЕЙДЕР, завідувач бібліотеки

СИЛА ДУХУ ЗРОСТАЄ ВІД ТЕПЛА ТА ЛЮБОВІ

Чи знаєте ви, скільки потрібно робити в день кроків, щоб зберегти активний спосіб життя на багато років? Десять тисяч. А якщо ви не можете забезпечити собі такий руховий ритм, бо обмежені в фізичних можливостях? Як у цій ситуації до вже наявних проблем зі здоров'ям не додати нові, адже хворобі краще запобігти, ніж її лікувати? Про ці та інші питання, пов'язані з правом кожної людини і, зокрема, дітей-інвалідів на нормальне життя, говорили представники державних управлінських структур і громадських організацій, лікарі та педагоги на засіданні «круглого столу» «Нові медичні технології — на допомогу соціально незахищеним», який провів Всеукраїнський інформаційно-культурний центр спільно з Кримським республіканським об'єднанням інвалідних організацій Всеукраїнської організації «Союз організацій інвалідів України» та Кримським республіканським благодійним фондом дітей та інвалідів «Астері».

У наш час, коли всі медичні послуги стали платними, у найскладнішій ситуації з їхнім отриманням опинилися соціально незахищені верстви населення. Висока вартість препаратів унеможливує здійснення необхідного їм лікування в повному обсязі. Хтось зупиняється на півдорозі в прийнятті призначених ліків через споріднені ганячі, в іншого взагалі опускаються руки від одного тільки преїскуранта необхідних при його хворобі процедур і маніпуляцій. Між тим вихід із бід можна знайти не лише в дорогих клініках з комфортними умовами та найсучаснішим діагностичним і терапевтичним обладнанням. Навіть сьогодні, в епоху наукових і технічних відкриттів, продовжує існувати і бути затребуваною альтернативна медицина, яка не лише не втратила своєї популярності, а й отримала нове дихання. Сучасні технології в поєднанні з багатотисячним досвідом народних цілителів відкрили для неї широкі горизонти. І все більше людей звертається до її методів і засобів у діагностиці, профілактиці та зціленні різних хвороб.

Головною позитивною якістю альтернативної або немедикаментозної медицини

є передусім використання природних компонентів і нанотехнологій, безпечних і нешкідливих для здоров'я. Про одну з таких методик корекції здоров'я, розроблену на півроку, розповіла директор центру «Екологія і людина», лікар-хромотерапевт Світлана Шекун. Її розробили красноярські вчені в лабораторії екстремальної (ко-смічної) медицини на основі сприйняття людиною кольорів. Створена ними найсучасніша високотехнологічна комп'ютерна система діагностики та лікування «Мандрівник» успішно апробована на багатьох пацієнтах і прийнята в Росії як програма здоров'я нації. А її сертифікація в Україні дала можливість і вітчизняним медикам відкрити вихід на її основі свою справу.

— Кожен колір по-своєму багатозначний, впливає на наші думки, поведінку в суспільстві, взаємовідносини з людьми, — говорить С. Шекун. — І якщо його навчитися розуміти, він допоможе розв'язати багато проблем.

Вона показала на комп'ютері, як на основі голобого, зеленого і малинового кольорів визначається стан людини і складається її індивідуальна карта, як можна «диригувати» емоціями і через них без медикаментозної

агресії поліпшувати діяльність усіх органів і систем, тканин і клітин організму. Методом кольоротерапії, який ще називають матричною сигналокорекцією, відхилення в його функціонуванні визначаються за шеститабельною шкалою ще на першій-другій стадіях хвороб. Відновлене інформаційне управління органом за рахунок внутрішньої біофабрики синтезує необхідні білки, утилізує і виводить з нього все помилково створене при відключенні. Такий механізм лікувального впливу кольору.

Діагностика одного органу в центрі коштує десять гривень, лікування — також десять, яке при необхідності здійснюється і в домашніх умовах. Отже, при відносно невеликих фінансових затратах можна відновити своє фізичне здоров'я, позбутися комплексів і соціальних проблем, загартувати волю і силу духу.

Здоровий спосіб життя, на думку голови громадської організації «Комітет захисту прав громадян» Анатолія Хвана, великою мірою залежить від харчування, вживання екологічно чистих продуктів. Він, батько шести дітей, слідує за цим особливо ретельно. І якщо вдома ми ще можемо дотриматися всіх цих кулінарних порад, то на роботі змушені відмовлятися від багатьох своїх звичок. Щоб не робити виняток хоча б для кави і чаю, які люди за традицією п'ють щодня, А. Хван рекомендує обирати продукцію компанії «Органо Голд», що випускається з додаванням ганодерми. Це наукова назва різновиду червоних грибів, відомих як рейші, що в перекладі з китайської мови означає «сила». Ганодермі приписують май-

же містичну здатність змінювати силу духу. При її регулярному вживанні збільшується загальна тривалість життя, людина до глибокої старості відчуває себе здоровою і міцною.

І якщо наслідки проведеної на засіданні дегустативної кави з ганодермою учасникам «круглого столу» ще потрібно перевірити на собі, то користь від ранкових чи вечірніх пробіжок, які при можливості намагається здійснювати майже щодня Валентина Максименко, лікар нетрадиційної медицини, заслужений лікар Автономної Республіки Крим, давно відома всім і реклами не потребує. В Криму, який відомий чилійський поет Пабло Неруда назвав орденем на грудях планети, люди, за її словами, повинні жити так, щоб здоров'я не лікувати, а зберігати.

— А чи багато кримчан бувають у наших санаторно-курортних закладах? — запитує вона. — Один при зустрічі каже: був на морі за літо два рази, інший — три. Це недопустимо, що за путівками оздоровлюються в основному приїжджі з інших регіонів країни.

В. Максименко працює нині в санаторії «Полтава» в Саках і, маючи багаторічний досвід роботи невропатологом, здобуває ще й другу вищу освіту з валеології в Харківському національному університеті. Бо, як говорили древні, лікар — не цілитель, лікар — це вчитель. Займаючись профілактикою хвороб більше двадцяти років, вона пропонує об'єднати зусилля всіх — працівників державних органів, громадських організацій, медиків, педагогів, батьків для того, щоб зробити медичну допомогу реальною і доступною з перших років життя дитини, щоб вона знала не лише, як правильно чистити зуби, а й яку воду пити, як харчуватися.

Учасники «круглого столу» розповідали про використання в корекції психоемоційного стану та оздоровленні людей бджолиних роїв, фітопрепаратів і продуктів

бджільництва, біолокації та масажу. Минулої зими, наприклад, в Алушті було здійснено апробацію запахів ефірних олій. І в класному приміщенні, де вони використовувалися, всі учні були здорові в період, коли навколо всі захворіли, вражені вірусною інфекцією.

І все ж навіть найкраща методика — медична чи нетрадиційна — буде ефективною лише тоді, коли її реалізовуватимуть фахівці з відповідною кваліфікацією, — констатувалося на засіданні. Особливо це стосується дітей-інвалідів, найбільш вразливих та обділених долею пацієнтів. Їх беруть під опіку благодійні організації. Однак дуже часто, за словами голови Кримського республіканського благодійного фонду дітей та інвалідів «Астері» Людмили Рудакової, для збереження їхнього здоров'я потрібні не великі гроші, а великі серця.

Для вирішення проблем соціалізації інвалідів розширюється застосування інклюзивної освіти. На стадії державного фінансового забезпечення перебуває відкриття в Криму двох нових реабілітаційних центрів. Планується створити ще чотири. У кожному з цих центрів чомусь навчають, проте, як сказав у своєму виступі голова Кримського республіканського об'єднання інвалідних організацій Всеукраїнської організації «Союз організацій інвалідів України» Володимир Хрипунов, приїхавши сюди зі своїх чотирьох стін удома, вони найчастіше туди ж і повертаються після реабілітації. Виняток складає лише Євпаторійський центр, 95 відсотків підопічних якого знаходять застосування на практиці набутим умінням і навичкам.

Побільше б таких прикладів, бо коли людина відчуває себе потрібною в суспільстві, може реалізувати свої можливості, то і більш впевнено долає труднощі, які зустрічаються на її життєвому шляху.

Валентина НАСТІНА

У КРИМУ ВІДКРИЛИ ПАМ'ЯТНИК МИКОЛІ АМОСОВУ

У Старокримській районній лікарні ім. М. М. Амосова до 100-річчя засновника української кардіохірургії Миколи Амосова відкрили кімнату-музей і пам'ятник видатному лікарю.

На урочистому відкритті міністр охорони здоров'я Криму Олександр Каневський підкреслив, що внесок Миколи Амосова у розвиток вітчизняної та світової медицини неможливо переоцінити: «Він увійшов в історію охорони здоров'я як один із ста великих лікарів людства. Все його життя було рухом вперед, у науці та в думці — це і робило його унікальним. Він завжди стверджував, що головне для лікаря — це навчання. Ми всі шануємо пам'ять великого хірурга та за його досвідом маємо прагнути до щоденних відкриттів на благо здоров'я людей».

У рамках святкування 100-річчя видатного лікаря та вченого Миколи Амосова пройшла також ювілейна конференція, на якій Олександр Каневський вручив співробітникам Старокримської лікарні почесні грамоти та подяки Ради міністрів АРК і Міністерства охорони здоров'я АРК.

Згідно з постановою Верховної Ради України 2013 рік в галузі медицини оголошено Роком Миколи Амосова — засновника української кардіохірургії, кібернетика, видатного лікаря, вченого, письменника, члена Національної та медичної академії наук України. У 2000 році Микола Михайлович Амосов увійшов до першої десятки осіб, які визначили образ країни у ХХ столітті, а в 2008 році йому присвоїли друге місце серед 100 «Великих українців».

Управління інформаційної політики Ради міністрів АРК

«З ОПТИМІЗМОМ ЖИВЕМО!»

«Людина молода і стара залежно від того, якою вона себе відчуває» — ці мудрі слова Томаса Манна стали лейтмотивом Дня доброго спілкування «Негаразди нам ніщо, з оптимізмом живемо!», організованого співробітниками бібліотеки-філії № 4 ім. М. М. Коцюбинського Централізованої бібліотечної системи для дорослих спільно з Міським центром здоров'я м. Сімферополя для членів бібліотечного клубу «Ветеран» в рамках Міжнародного дня інвалідів.

Бібліотечний клуб «Ветеран» збирає мешканців мікрорайону мудрого віку вже більше 7 років. Бібліотека для літніх людей — це місце, де вони завжди відчувають себе потрібними, де можуть не тільки почитати книгу, а й поділитися своїми знаннями, мудрістю, а часом і життєвими проблемами. Члени клубу «Ветеран» є не тільки глядачами і слухачами заходів, а й їхніми учасниками. А бібліотекарі намагаються, щоб заходи мали не тільки розважальний, а й інформаційно-пізнавальний характер.

Зустрічі з фахівцями стали очікуваними і тради-

ційними. У програму заходу увійшов виступ Владислава Миколайовича Беліченка, завідувача міського центру здоров'я м. Сімферополя, і Олександра Олександровича Джереєва, лікаря-ортопеда 6-ї міської лікарні. Олександр Олександрович виступив з темою «Артрози і артрити», розповів про відмінності цих захворювань і методи лікування. Владислав Миколайович розповів про реалізацію пілотного проекту з державного регулювання цін на ліки для лікування осіб з гіпертонічними хворобами, а також вони відповіли на численні запитання присутніх.

У програмі заходу були також виставка-рекомендація «Мистецтво бути здоровим», на якій представлена література з фонду бібліотеки про підтримання життєвих сил людини; година дежавю «Я люблю тебе життя», під час якого звучали улюблені пісні, романи 50-70-х років ХХ століття. Люди похилого віку зі сльозами на очах підспівували знайомим з юності рядкам.

Ірина РЕЙДЕР, завідувач бібліотеки ім. М. М. Коцюбинського м. Сімферополь

ПРИМУСОВЕ ПЕРЕСЕЛЕННЯ: 1920–ті — ПОЧАТОК 1950–х РОКІВ

(Продовження. Поч. у № 49-50)
У вересні 1937 року порядок ведення справ з терористичної діяльності поширився на справи зі шкідництва та диверсій. Максимальний строк ув'язнення збільшувався з 10 до 25 років. З ініціативи Л. Кагановича справи з політичних звинувачень розглядалися в позасудовому порядку з застосуванням переважно вищої міри покарання. Згодом карати почали за списками.

Результати терору 1930-х років для української інтелігенції неможливо охопити простими арифметичними поняттями — гинув цвіт нації. Лише Соловків «звідали» (а дехто залишився там назавжди) М. Вороний, О. Горський, В. Підмогильний, М. Куліш, В. Мисик, С. Підгайний, Є. Плужник, П. Филіпович, Л. Могиланська, М. Зеров, М. Ірчан, Я. Яворський та багато інших.

Були репресовані й українські агрономи, працівники земельних органів та сільськогосподарської кооперації. Основний мотив — звинувачення в організації голоду 1932–1933 років.

1938 року у Києві та області протягом одного лише місяця заареш-

товано понад 67 тисяч осіб, серед яких літератори, науковці, військові та ін.

Наближення війни позначилося посиленням заходів проти можливих перекинчиків і зрадників (закон про заслання родин осіб, що не повертаються з-за кордону).

Приєднання 1939 року західних областей дало утворенням там судам роботи, оскільки на тих теренах було «розкрито» багато «контрреволюційних» організацій. Зокрема, Тернопільським облсудом протягом 1940 року винесено 408 вироків (з них до різних строків позбавлення волі 350), Дрогобицьким судом позбавлено волі 334 особи, Львівським — 333, Станіславським — 437.

З початком війни особливої уваги було надано (з політичних мотивів) примусовому вивезенню української інтелігенції.

Із західних областей були депортовані і так звані «осадники» (переселені польським урядом у міжвоєнне двадцятиліття на терени Західної України громадяни польської національності), значний відсоток яких становили українці. В Інструкції НКВС СРСР, прийнятій в кінці грудня 1939 року, зазначалось, що спецпоселенці-осадники направляються на лісорозробки в Кіровську, Пермську, Вологодську, Архангельську, Івановську, Ярославську, Новосибірську, Свердловську і Омську області, Красноярський та Алтайський краї та Комі АРСР, а також на підприємства кольорової металургії. У квітні 1940 року до осадників належали і 7 811 українців.

Число українців у «системі» ГУТАБу було чи не найвищим саме 1940 року (див. табл. 4).

Високими темпами примусового

переселення характеризуються останні роки Другої світової війни та повоєнний час. У 1944–1952 роках з території західних областей України виселено 203 662 осіб (див. табл. 5), у т. ч. членів родин учасників «банд націоналістичного підпілля», «бандопосібників» та членів їхніх родин — 182 543, куркулів та членів їхніх родин — 12 135, ієговістів та членів їхніх родин — 8 984⁽⁷⁾. Щодо першої категорії, то «Інструкція про порядок заслання членів родин ОУНівців та активних повстанців у віддалені райони Союзу РСР» (затверджена 25 листопада 1944 року) зазначала (*мова та стиль оригіналу збережено* — І. В.): «Ссылке подлежат все совершеннолетние члены семей ОУН'овцев и активных повстанцев как осужденных, арестованных, убитых при столкновениях, так и семьи активы и руководящего состава ОУН-УПА, скрывающихся и находящих в данное время на нелегальном положении, как-то: коменданты, пом. комендантов и сотрудуники «СБ», районные и надрайонные ОУН; сотенные; станичные; коменданты ОУН; куренные; господарские; шефы и референты связи; активные участники банд.

Несовершеннолетние члены семей следуют вместе со своими родными. Имущество ссылаемых подлежит конфискации в соответствии с приказом НКВД от 10.12.40 г. н. р. 001552...

Конфискации подлежат все принадлежащие ссылаемым постройки, сельскохозяйственный инвентарь и домашний скот...

В целях предотвращения побегов семей ОУНовцев и участников банд УПА, подлежащих ссылке, разрешается опросные листы запол-

нять в момент выселения».

Постановою ДКО н. р. 684-с від 29.10.44 року місцем заслання для ОУНівців та членів їхніх родин визначались Комі АРСР, Архангельська, Кіровська, Молотовська області «для трудового використання в лісовій промисловості». При цьому Наркоматом внутрішніх справ зверталось увагу на те, аби особи, що засилялись, «брали якомога більше одягу та взуття», бо від цього залежало «їхнє трудове використання».

Вже наприкінці вересня з шести західних областей (Рівненської, Волинської, Львівської, Тернопільської, Станіславської та Дрогобицької) до Красноярського краю та Іркутської області було виселено майже 6 тисяч осіб. У наступні місяці виселення набирає оберти і вже 1 березня наступного року кількість засланих становила 17,9 тисячі осіб. Зокрема, у Вологодській області до 31 грудня 1945 року було розселено 708 спецпоселенців-ОУНівців (серед яких і 255 дітей віком до 16 років). З них працевлаштовано у радгоспах 167 осіб, у «лісопунктах» — 74 особи. Тоді ж з дорослих не працювало 23 особи, через (*мова оригіналу збережено* — І. В.) «отсутствие необходимой зимней одежды и обуви для работы в лесу и с другой стороны по причине упадка сил в результате недостаточного питания». Не кращим було

становище спецпоселенців і в Удінському ліспромгоспі тієї ж області (*правовис та стиль оригіналу збережено* — І. В.): «Питание иждивенцев и детей дошкольного возраста крайне плохое. Им выдается только один хлеб — детям — 400 гр., а иждивенцам — 300 гр. в сутки. Такие же нормы для иждивенцев и детей существуют в совхозе Комсомолец».

Материальные условия спецпоселенцев остаются тяжелыми. В результате значительная часть спецпоселенцев и особенно их дети истощены. Среди детей имеются заболевания дистрофией I и II степени. В Удінском ЛПХ 6 человек детей помещены в больницу⁽⁸⁾.

Висилали також тих, хто ухилився від служби в радянській армії. Поза межами України місцями призначення для цієї категорії засланих були Караганда (Карагандавігілля) та Воркута. На 1 червня 1945 року до Караганди було запропорено 7 536 таких «ухильників».

Згідно з директивою МВС СРСР н. р. 97 від 20.04.46 року висилали також «колишніх поліцейських, власовців та інших осіб, що служили в німецьких стройових формуваннях». Поза Україною станом на 20.05.48 року таких було розселено понад 4 тисячі осіб (див. табл. 6).

Ігор ВІННИЧЕНКО
(Продовження буде)

Таблиця 6.

Колишні поліцаї, «власовці» та особи, що служили в німецьких стройових формуваннях, вислані за межі України, осіб

Область	Рік			Разом
	1946	1947	1948	
Вінницька	33	33	-	66
Ворошиловградська	495	102	9	606
Волинська	60	16	-	76
Дніпропетровська	262	79	-	341
Дрогобицька	12	14	-	26
Житомирська	49	20	-	69
Кіровоградська	76	3	-	79
Київська	174	30	5	209
Львівська	19	20	-	39
Миколаївська	37	9	-	46
Одеська	35	9	8	52
Кам'янець-Подільська	38	36	5	79
Полтавська	372	145	7	524
Ізмаїльська	12	-	-	12
Рівненська	6	6	-	12
Закарпатська	19	15	-	34
Запорізька	115	30	-	145
Сталінська	239	268	-	507
Сумська	304	43	9	356
Станіславська	27	62	17	106
Тернопільська	3	37	-	40
Харківська	353	112	18	483
Херсонська	53	7	-	60
Чернігівська	78	82	9	169
Чернівецька	34	14	32	80
РАЗОМ	2905	1192	119	4216

Таблиця 4
Українці в ГУТАБі (на 1 січня відповідного року), осіб

Рік	Число
1939	181905
1940	196283
1941	189148
1942	180148
1943	114467
1944	73832
1945	85584
1946	107550
1947	180294

Виселення із західних областей ОУНівців, куркулів, ієговістів та члени їхніх родин, осіб

Таблиця 5

Рік	Область							Разом
	Волинська	Дрогобицька	Львівська	Рівненська	Станіславська	Тернопільська	Чернівецька	
1944	3582	1285	2586	3227	586	1249	247	12762
1945	3857	1746	1576	3257	4368	1896	797	17497
1946	-	2241	1765	861	636	635	212	6350
1947	9050	14456	15937	11347	11883	13508	1627	77808
1948	-	55	406	139	-	217	-	817
1949	1580	6133	6314	2240	5118	3797	345	25527
1950	2014	6607	9343	3376	11985	7464	360	41149
1951	1676	2617	3781	1524	5210	3005	710	18523
1952	207	483	1175	160	906	298	-	3229
Разом	21966	35623	42883	26131	40692	32069	4298	203662

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

ГРУДЕНЬ 20

1906 р. — уперше «Кобзар» Шевченка видано російською мовою.

Народився:

1925 р. — Михайло Худаш, український мовознавець, доктор філологічних наук.

21

1988 р. — найбільший у світі діючий літак Ан-225 «Мрія» здійснив перший політ.

Народилися:

1596 р. — Петро Могила, святий, політичний, церковний і освітній діяч України.

1861 р. — Євген Чикаленко, український громадський

Є. Чикаленко

і культурний діяч, меценат української культури, теоретик і практик сільського господарства, агроном, землевласник, видавець, публіцист.

22

1917 р. — голова уряду Української Народної Республіки Володимир Винниченко підписав розпорядження про створення Генерального секретарства з міжнародних справ, яке очолив О. Шульгін. З 2000 року цей день щорічно відзначається в Україні як День дипломата.

1917 р. — у Харкові відбувся заколот проти Української Народної Республіки, встановлено більшовицьку владу і скликано III екстрений з'їзд рад Донецько-Криворізької Республіки.

1918 р. — у Києві командир Осадного корпусу січових стрільців Євген Коновалець видав наказ про заборону антидержавної агітації.

Народився:

1742 р. — Данило Самойлович, лікар, український медик, засновник епідеміології

в Російській імперії, фундатор першого в Україні наукового медичного товариства.

23

1873 р. — засноване Літературне товариство імені Тараса Шевченка.

1937 р. — москалі розстріляли кубанського бандуриста Петра Гузія.

24

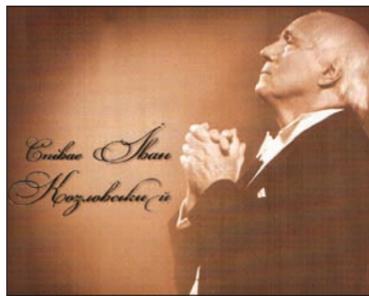
Народилися:

1876 р. — Спиридон Черкасенко, український письменник, драматург та педагог. Ім'я народного вчителя та письменника Спиридона Черкасенка у радянські часи було викреслене з літературного процесу й заборонене на території України від початку 1920-х років. Його творчість дозволили вивчати тільки після проголошення Незалежності України.

1937 р. — В'ячеслав Чорновіл, літературний критик, публіцист, діяч руху опору проти русифікації та національної дискримінації українського народу.

Помер:

1993 р. — Іван Козловський, український співак, народний артист СРСР (1940),

Герой Соціалістичної Праці, лауреат двох Сталінських премій, п'яти Ленінських та Державної премії УРСР ім. Т. Г. Шевченка, соліст Харківського оперного театру і московського Большого театру.

25

Католицьке Різдва.

Лютеранське Різдва.

1933 р. — український сатирик Остап Вишня звинувачений у контрреволюційній діяльності, засуджений до розстрілу, що був замінений пізніше десятьма роками тюремного ув'язнення.

1951 р. — у Києві стала до ладу перша в СРСР електронно-обчислювальна машина.

1991 р. — о 19:00 по Центральному телебаченню СРСР востаннє виступив Президи-

дент СРСР Михайло Сергійович Горбачов і повідомив, що «...в силу обставин, що склалися з утворенням Співдружності незалежних держав, я припиняю свою діяльність на посту Президента СРСР». О 19:38 на куполі Кремлівського палацу було спущено прапор Радянського Союзу. Після майже 69 років Радянський Союз припинив своє існування.

Народилися:

1899 р. — Григорій Верьовка, композитор, хоровий диригент, художній керівник і головний диригент Державного українського народного хору.

1927 р. — Олесь Бердник, письменник-фантаст, автор понад 20 романів і повістей. Член-засновник Української Гельсінської групи (УГГ).

26

1918 р. — проголошено відновлення УНР і сформовано уряд держави — Раду народних міністрів УНР.

2004 р. — в Україні проведено переголосування другого туру виборів Президен-

та, в якому перемогу здобув Віктор Ющенко.

27

1934 р. — Політбюро ЦК ВКП(б) ухвалило депортувати 2 000 антирадянських родин із прикордонних районів України.

1952 р. — вийшла Постанова «ЦИК и СНК СССР о введении единой паспортной системы по СССР и обязательной записи паспортов», за якою переслідувались кобзарі як люди, що не проводять громадсько-корисної роботи.

Народилися:

1595 р. — Богдан Хмельницький, гетьман війська запорозького, полководець і державний діяч. Організатор та ідейний вождь повстання запорозьких козаків проти влади Речі Посполитої, результатом якого в процесі 9-річної боротьби стало заснування нового державного формування — Війська Запорозького, яке в складі Речі Посполитої (формально), а потім Московського царства та Російської імперії проіснувало до кінця XVIII століття.

1908 р. — Володимир Божик, кобзар-диригент.

НАС ПОЄДНАЛА ПІСНЯ!

У рамках оголошеного Указом Президента України Року дитячої творчості відбувся VII Всеукраїнський фестиваль-конкурс «Ми — діти твої, Україно!». Започаткований у 2007 році, фестиваль став традиційним і щорічно проходить у рамках святкування Днів української писемності та мови. Засновник фестивалю-конкурсу — Державна організація «Всеукраїнський інформаційно-культурний центр» (ДО «ВІКЦ»), співорганізатор — КРУ «Універсальна наукова бібліотека ім. І. Франка», яка гостинно відчинила двері для юних талантів.

Завданнями фестивалю-конкурсу є пропаганда української культури через пісенну і поетичну дитячу творчість, сприяння розвитку творчих здібностей учнів, виховання естетичних почуттів і любові до мелодійної української мови та пісні.

Фестиваль цього року розпочався в листопаді з конкурсу серед юних виконавців у номінації «Художнє читання», а завершився на початку грудня триденними змаганнями в номінації «Вокал» за трьома віковими категоріями.

У номінації «Вокал» взяли участь 73 солісти-вокалісти та 21 вокальний ансамбль із загальноосвітніх шкіл Криму. Деякі з конкурсанти вже були учасниками інших конкурсів: «Кримські зорі», «Червона рута», «Молоді голоси», «Перлина Криму», «Асоль» тощо. А для багатьох інших це були перші кроки на сцені перед професійним журі, до складу якого увійшли заслужений працівник культури АРК Галина Куберська (голова журі), заслужений працівник культури АРК, співоробітник КРУ «Науково-методичний центр культури, мистецтва і народної творчості» Ната-

ля Жинкіна, керівник любительського театру естради «Кримський кураж» при Російському культурному центрі Людмила Сердюкова.

У минулі роки у фестивалі взяли участь вокалісти, які заявили про себе вперше на нашому конкурсі, а тепер стали відомими не лише у Криму, а й в інших регіонах України завдяки участі у популярних талант-шоу у Криму, а й в інших регіонах України завдяки участі у популярних талант-шоу (Микита Ломакін і «Україна має талант» (Дмитро Масюченко).

Коли дивишся на виступаючих на сцені дітей, думаєш, якої праці їм коштувало право називатися артистами?! А яким слаймом світяться очі! Таке один раз побачиш — ніколи не забудеш.

На конкурсі діти встигли познайомитись, навіть потоваришувати, підтримуючи одне одного, набули корисного досвіду та отримали нагороду й подарунки. Жоден з учасників конкурсу не залишився поза увагою, всім вручили грамоти за участь у фестивалі, а переможців нагородили дипломами і цікавими книжками. У молодшій віковій категорії перше місце посіли: Османов Гірей (ЗОШ № 29), Педан Камелія (НВК «Школа-ліцей» № 17) і вокальний ансамбль «Аква-рельки» (Маленська ЗОШ). У середній віковій категорії кращими визнані: Журавльов Данило (Маленська ЗОШ), Маркет Дар'я і Носикова Катаріна (Петрівська ЗОШ № 1), вокальний ансамбль «Фантазери» (ЗОШ № 2), ан-

самбль «Калинонька» (НВК «Таврійська школа-гімназія» № 20). Перше місце у старшій віковій категорії поділили: Бабак Надія (НВК «Таврійська школа-гімназія» № 20), Гук Вікторія (ЗОШ № 12), Бетіна Анастасія (гімназія № 11 ім. К. Треньова), Ференець Ірина (ЗОШ № 12), вокальний ансамбль «Джерельце» (Маленська ЗОШ) і дует «Сестри Бондаренко» (НВК «Школа-гімназія» № 10).

Володарками Гран-прі стали Неукритая Анастасія з НВК «Відкритий космічний ліцей» у середній віковій категорії та Лазукина Анастасія з НВК «Школа-гімназія» № 39 у старшій віковій категорії.

Головне на фестивалі — це учасники, яких ми бачимо на сцені. За кулісами ж залишаються ті люди, завдяки яким діти отримали можливість виступати. Хочеться висловити щирі вдячності всім керівникам і батькам — людям, які віддають усе, щоб юні артисти відчували себе щасливими, котрі роблять можливим здійснення дитячих мрій і бажань. А ми, організатори фестивалю, намагаємось, щоб його учасники відчули теплоту наших сердець і запам'ятали це.

Змагання допомагають повірити у свої сили, завдяки чому будуть завойовуватися нові творчі вершини, любов глядачів, визнання й аплодисменти. Нехай участь у фестивалі стане новим імпульсом у цікавому творчому житті!

Анжеліка ГОДОВАСЬ, методист культурно-освітнього відділу ДО «ВІКЦ»

«ЯЛИНКА — ЯК АРТ-ОБ'ЄКТ»

У Криму стартував конкурс на найоригінальнішу новорічну ялинку — «Ялинка — як арт-об'єкт».

Для участі в акції необхідно змайструвати новорічну ялинку, висота якої не повинна перевищувати 1 метр. Вироби можуть бути виконані у будь-якому стилі, із застосуванням декоративних елементів або без них.

Наприкінці грудня планується проведення міської виставки-ярмарку, де автори оригінальних ялинок зможуть презентувати свої вироби. Роботи приймаються з понеділка до п'ятниці до 27 грудня в Республіканському комітеті Автономної Республіки Крим з охорони навколишнього природного середовища за адресою: м. Сімферополь, вул. Кечкеметська, 198, каб. 121.

«ТАРАСОВА КРИНИЦЯ»

У Советському районі проводиться фестиваль-конкурс художньої творчості «Тарасова криниця». Захід проходить в рамках святкування 200-річчя з дня народження великого українського поета, письменника та художника Тараса Шевченка.

I етап конкурсу стартував 1 грудня та триватиме до 10 лютого 2014 року в сільських установах культури, загальноосвітніх школах, професійно-технічних училищах, технікумах. II етап пройде з 10 лютого до 1 березня 2014 року — збір і реєстрація конкурсних робіт, реєстрація учасників. III етап завершиться фінальним концертом, який відбудеться 15 березня.

Фестиваль проводиться у 5-ти номінаціях: «Художнє слово» (вірш або монолог творів Т. Г. Шевченка), «Любительське поетичне слово» (авторська поезія про Т. Г. Шевченка або на Шевченківську тематику), «Театральний жанр» (постановка за твором Т. Г. Шевченка), «Вокальний жанр» (пісні на слова Т. Г. Шевченка), «Декоративно-прикладне і образотворче мистецтво».

ВИСТАВКА МЕХАНІКИ ЛЕОНАРДО ДА ВІНЧІ

В Етнографічному музеї Сімферополя відкривається виставка механіки епохи Відродження, присвячена геніальному художнику-винахіднику Леонардо да Вінчі.

На виставці буде представлено механізми, які виготовили кримські майстри за кресленнями та нотатками з щоденників великого майстра. Зокрема, презентують 27 механізмів з дерева та металу — підшипники, автоматичний молот, колінвал, парашут, «вічний» двигун, редуктор, домкрат, рятівний круг, повітряний гвинт, танк, прожектор, а також репродукції картин і анатомічних малюнків Леонардо да Вінчі.

«Експонати виставки можна розглянути, доторкнутися, сфотографувати та вивчити принципи їхньої роботи. Виставка — лише мала частина того, що можна показати глядачеві. У перспективі — створення музею науки, де ми зможемо експонувати репродукцію механіки античної епохи, зокрема грецького математика Герона Александрійського», — зазначили організатори.

Виставка діятиме з 20 грудня за адресою: м. Сімферополь, вул. Пушкіна, 18.

Управління інформаційної політики Ради міністрів АРК

ОФОРМИТИ ПЕРЕДПЛАТУ на всеукраїнську загальнополітичну і літературно-художню газету «Кримська світлиця» та інші культурологічні видання ДП «Національне газетно-журнальне видавництво» (газету «Культура і життя», журнали «Українська культура», «Український театр», «Театральний концертний Київ», «Музика», «Пам'ятки України: історія та культура») можна в будь-якому поштово відділенні зв'язку України. У країнах далекого зарубіжжя оформити передплату на ці видання можна через сайт www.presa.ua на сторінці «Передплата On-Line». Передплатити та придбати окремі примірники видань в електронній версії можна за адресою — <http://presspoint.ua/>. Така послуга доступна в будь-якій країні світу. **Довідки за тел.: (044) 498-23-64; e-mail: nvu.kultura.porhun@gmail.com**